بەشی یەکەم

پوختەی هێڵە گشتیەکانی بودجەی ساڵی 2012

یەکەم/ بە پێی ڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی:

دابەشکردنی بودجەی حکومەتی فیدرال پشت دەبەستێ بە بنەمای کۆی ژمارەی دانیشتوانی عیراق بە (33) ملیۆن و (259) هەزار کەس، وە ژمارەی دانیشتوانی هەرێمی کوردستان بە (4) ملیۆن و (189) هەزار کەس بەڕێژەی (12.6٪) لە کۆی دانیشتوانی عیراق.

دووەم/

أ- کۆی بودجەی حکومەتی عێراقی فیدرال بۆ ساڵی 2012 بریتیە لە (117.123) سەدو حەڤدە ترلیۆن و سەدو بیست و سێ ملیار دینار.

ب- بەشی حکومەتی هەرێم بریتیە لە (12.604) دوانزە ترلیۆن و شەش سەدو چوار ملیار دینار، کە ڕێژەکەی دەکاتە (10.7٪).

سێیەم/ چۆنیەتی حسابکردنی بەشی حکومەتی هەرێم لەلایەن وەزارەتی دارایی حکومەتی فدڕاڵەوە بەم شێوەی خوارەوەیە:

1- کۆی بودجە = 117.123 (ترلیۆن دینار).

2- بڕی ڕێژەی (17٪)ی هەرێم = 19.911 (ترلیۆن دینار).

3- کۆی نەفەقاتی سیادی = 30.997 (ترلیۆن دینار).

4- ڕێژەی (17٪)ی نەفەقاتی سیادی کە دەبڕدرێت لە بودجەی هەرێم :

30.997× 17٪ = 5.269 (ترلیۆن دینار).

5- کۆی نەفەقاتی حاکمە = 8.952 (ترلیۆن دینار).

6- ڕێژەی (17٪)ی نەفەقاتی حاکمە کە دەبڕدرێت لە بودجەی هەرێم :

8.952 × 17٪ = 1.522 (ترلیۆن دینار).

7- کۆی پەرەپێدانی پارێزگاکان = 6.184 (ترلیۆن دینار).

8- بەشی هەرێم لەبڕی پەرەپێدانی پارێزگاکان بەڕێژەی (12.6٪) :

6.184 × 12.6٪ =779 (ملیار دینار).

9- بڕی بترۆدۆلاری پارێزگاکان = 1.676 (ترلیۆن دینار).

10- بەپێ ڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی ڕێژەی (17٪) لەبڕی پترۆدۆلار دەکاتە (285) دووسەدو هەشتاوپێنج ملیار دینار ، بەلأم بڕی تەرخانکراو بۆ هەرێمی کوردستان بریتیە لە (42.4) ملیار دینار بەپێی یاسای بودجەی ناردنی نەوتی خاو ڕۆژانە بەبڕی (175.000) سەدوحەفتاوپێنج هەزار بەرمیل.

پرسیاری لیژنەی دارایی:

داوای ڕوونکردنەوە دەکەین لەبەرێز نوێنەری حکومەت کە چۆن ئەم بڕە دەکاتە (42.4) ملیار دینار؟ ئایا لەسەر بنەمای ڕێژەی (17٪) یان ڕێژەی (12.6٪) ئەژمار دەکرێ؟

11- کۆی ماوە لەبودجەی عیراقی فیدرال = 69.314 (ترلیۆن دینار).

12- بەشی حکومەتی هەریم بریتەی لە :

69314× 17٪ = 11.783 (ترلیۆن دینار).

13- کۆی گشتی بودجەی هەرێم دوای وەرگرتنی بڕی هەردوو (پەرەپێدانی پارێزگاکان و پترۆ دۆلار) بریتیە لە :

11783

779+

42+

کۆی گشتی = 12.604 (ترلیۆن دینار).

چوارەم/ بودجەی خەملێنراوی ساڵی 2012 لەلایەن وەزارەتی دارایی حکومەتی هەرێمەوە بەم شێوەی خوارەوەیە:

1- تێچووی وەگەڕخستن = 10.745.797 (ترلیۆن دینار).

2- تێچووی پرۆژەکانی وەبەرهێنان = 4.500.000 (ترلیۆن دینار).

3- کۆی گشتی = 15.245.797 (ترلیۆن دینار).

پێنجەم/

أ- بودجەی وەگەرخستن بەپێی سیستەمی ژمێریاری بەم شێوەی خوارەوە دابەشکراوە:

- قەرەبووی فەرمانبەران = 6.874.528 (ترلیۆن دینار).
- شمەك و خزمەتگوزاری چاككردنەوە = 1.626.421 (ترلیۆن دینار).
- باربۆ = 115.000 (ملیار دینار).
- بەخشین = 630.403 (ملیار دینار).
- سودە کۆمەڵایەتیەکان = 632.916 (ملیار دینار).
- تێچووەکانی تر = 727.399 (ملیار دینار).

–مەوجوداتی نادارایی = 139.130 (ملیار دینار).

کۆی گشتی = 10.745.797 (ترلیۆن دینار).

ب– ڕێژەکانی بەم شێوەی خوارەوەن:

– قەرەبووی فەرمانبەران = 63.97٪

– شمەكو خزمەتگوزاری چاككردنەوە = 15.14٪

– باربۆ = 1.07٪

– بەخشین = 5.87٪

– سودە کۆمەلآیەتیەکان = 5.89٪

– تێچووەکانی تر = 6.77٪

– مەوجوداتی نادارایی = 1.29٪

کۆی گشتی = 100٪

شەشەم/ بەم شێوەیە ڕێژەی هەردوو بودجەی وەگەرخستنو وەبەرهێنان لەکۆی بودجەی گشتی بەم شێوەی خوارەوەیە:

– ڕێژەی بودجەی وەگەرخستن = 70.48٪

– ڕێژەی بودجەی وەبەرهێنان = 29.52٪

کۆی گشتی = 100٪

تێبینی لیژنەی دارایی:_ **تێبینی لیژنە دەربارەی خاڵەکانی (چوارەم)و (پێنجەم)و(شەشەم):**

1- پێویستی حکومەتی هەرێم بۆ ساڵی (2012) لەلایەن دامودەزگاکانەوە بریتیە لە (20.827.063) ترلیۆن دینار بۆ بودجەی وەگەرخستن، بەلام تواناوە تەنها رێژەی نزیکەی (52٪) ئەو بودجەیە دابین بکرێت ، واتە زۆر لە پێداویستیەکان ناتوانرێ دابین بکرێ بەهۆی سنورداری بودجەوە.

2- بە بەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 بودجە بەڕێژەی (9٪) زیادی کردووە بەهۆی بەرزبوونەوەی بڕی ئەو ڕێژەی کە بەشی هەرێمە لە بودجەی گشتی فیدڕاڵ.

3- بڕی بودجەی وەگەڕخستن بەبەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 بەڕێژەی (14٪) زیادی کردووە، بەلام بودجەی وەبەرهێنان بەڕێژەی (4.4٪) کەمی کردووە، واتە نەتوانراوە ئەو هاوسەنگییە لە بەرژەوەندی بودجەی وەبەرهێنان بێت بەبەراورد لەگەڵ ساڵی پار، ئەو ڕێژەیە تاکو ئیستا لەچوارچێوەی (70٪) بۆ وەگەرخستنو (30٪) بۆ وەبەرهێنان چەقی بەستووە.

4- بەبەرورد لەگەڵ ساڵی 2011 ڕێژەکانی حسابەکانی بودجەی وەگەرخستن لەساڵی 2012 بەم شێوەی خوارەوە زیادو کەمی کردووە.

-قەرەبووی فەرمانبەران ، بەڕێژەی (15٪) زیادی کردووە.

-شمەكو خزمەتگوزاری چاککردنەوە، بەڕێژەی (7٪) زیادی کردووە.

- باربۆ ، بەڕێژەی (9٪) کەمی کردووە.

-بەخشین ، بەڕێژەی (4٪) کەمی کردووە.

-سوودە کۆمەلایەتیەکان ، بەڕێژەی (83٪) زیادی کردووە.

-تێچووەکانی تر ، بەڕێژەی (43٪) زیادی کردووە.

-مەوجوداتی نادارایی ، بەڕێژەی (6٪) کەمی کردووە.

تێبینی لیژنەی داریی: لیژنە داوای ڕوونکردنەوەی هۆی زیادبوونی ڕێژەی سوودە کۆمەڵایەتیەکان لەبەڕێز نوێنەری حکومەت دەکات.

حەوتەم/

بودجەی ساڵی 2012 بەم شێوەی خوارەوە دابەش کراوە:

1- سەرۆکایەتی هەرێم (60.488 ملیار دینار) ڕێژە (0.56٪).

2- پەرلەمانی کوردستان (68.280 ملیار دینار) ڕێژە (0.64٪).

3- ئەنجومەنی داد (52.999 ملیار دینار) ڕێژە (0.49٪).

4- سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران (221.635 ملیار دینار) ڕێژە (2.06٪).

5- وەزارەتی پەروەردە (1.791.485 ترلیۆن دینار) ڕێژە (16.67٪).

6- وەزارەتی ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردن (97.945 ملیار دینار) ڕێژە (0.91٪).

7- وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان (276.835 ملیار دینار) ڕێژە (2.58٪).

8-وەزارەتی ناوخۆ (1.441.517 ترلیۆن دینار) ڕێژە (13.41٪).

9- وەزارەتی شارەوانیەکان و گەشت وگوزار (430.281 ملیار دینار) ڕێژە (4٪).

10-وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن (94.348 ملیار دینار) ڕێژە (0.88٪).

11-وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان (111.407 ملیار دینار) ڕێژە (1.04٪).

12-وەزارەتی تەندروستی (534.819 ملیار دینار) ڕێژە (4.98٪).

13-وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەڵایەتی (456.973 ملیار دینار) ڕێژە (4.25٪).

14-وەزارەتی شەهیدان و ئەنفالکراوەکان (457.107 ملیار دینار) ڕێژە (4.25٪).

15-وەزارەتی ئەوقاف و کاروباری ئاینی (109.440 ملیار دینار) ڕێژە (1.02٪).

16- وەزارەتی پێشمەرگە (950.000 ملیار دینار) ڕێژە (8.84٪).

17- وەزارەتـــی دارایـــی و کاروبـــاری ئـــابووری (1.111.034 ترلیـــۆن دینـــار) ڕێـــــژە (10.34٪).

18- وەزارەتی بازرگانی و پیشەسازی (74.719 ملیار دینار) ڕێژە (0.70٪).

19- وەزارەتی داد (50.485 ملیار دینار) ڕێژە (0.47٪).

20- دیوانی چاودێری دارایی (11.815 ملیار دینار) ڕێژە (0.11٪).

21- وەزارەتی خوێندنی باڵا (441.977 ملیار دینار) ڕێژە (4.11٪).

22- وەزارەتی کارەبا (608.405 ملیار دینار) ڕێژە (5.66٪).

23- وەزارەتی پلاندانان (25.663 ملیار دینار) ڕێژە (0.24٪).

24- وەزارەتی سەرچاوە سروشتیەکان (514.208 ملیار دینار) ڕێژە (4.79٪).

25- دەستەی وەبەرهێنان (80.427 ملیار دینار) ڕێژە (0.75٪).

26- دەزگای ئاسایشی هەرێم (455.022 ملیار دینار) ڕێژە (4.23٪).

27- ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێم (134.864 ملیار دینار) ڕێژە (1.26٪).

28- دەستەی مافی مرۆڤ (4.770 ملیار دینار) ڕێژە (0.04٪).

29- دەستەی ناوچە ناکۆکی لەسەرەکان (52.927 ملیار دینار) ڕێژە (0.49٪).

30- دەستەی پارێزگاری ژینگە (7.081 ملیار دینار) ڕێژە (0.07٪).

31- دامەزراوەی مین (هەولێر/ سلێمانی) (16.841 ملیار دینار) ڕێژە (0.16٪).

کۆی ڕێژە = (100٪)

تێبینی لیژنەی دارایی: ئەمسالێش ڕێژەی وەزارەتی تەندروستی لەئاستێکی نزمدایە بەبەراورد لەگەڵ وەزارەتەکانی پەروەردەو ناوخۆو خوێندنی باڵاو ....هتد

هەشتەم/

کۆی پلەکانی دامەزراندن بریتیە لە (17.000) حەڤدە هەزار پلە بۆ ساڵی 2012.

تێبینی لیژنە دارایی: ڕێژەی (62٪) لە پلەکانی دامەزراندن کە بریتیە لە (10482) پلە ، تەرخانکراوە بۆ وەزارەتەکانی پەروەردەو ناوخۆو تەندروستی و خوێندنی باڵا بەبراورد لەگەڵ وەزارەتەکان و دەستەکانی تری هەرێم.

نۆیەم/

باربۆی ساڵی 2012 بەم شێوەی خوارەوە دابەش کراوە:

1- وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوە ئاوییەکان = 65.000 ملیار دینار

2-دەستەی ناوچە ناکۆکی لەسەرەکان = 50.000 ملیار دینار

کۆی گشتی = 115.000 ملیار دینار.

تێبینی لیژنەی دارایی:

بە بەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 بڕی باربۆ بەڕێژەی (9٪) کەمی کردووە، بەڵام ڕێژەی باربۆی وەزارەتی کشتوکاڵ زیادی کردووە بە ڕێژەی (15٪) کە لەبەرژەوەندی بوژاندنەوەی کەرتی کشتوکاڵە.

دەیەم/

حسابی (بەخشین) بۆ ساڵی 2012 بەم شێوەی خوارەوە دابەش کراوە بەسەر وەزارەتەکان بەپێی گرنگی ژمارەکە:

1- وەزارەتی شارەوانیەکان و گەشت وگوزار = 378.799 (ملیار دینار).

2- وەزەارەتی دارایی و ئابووری = 151.837 (ملیار دینار).

3- دەستەی وەبەرهێنان = 50.000 (ملیار دینار).

4- وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن = 29.156 (ملیار دینار).

5- سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران = 13.801 (ملیار دینار).

6- سەرۆکایەتی هەرێم = 3.000 (ملیار دینار).

7- وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان = 3.000 (ملیار دینار).

8- پەرلەمانی کوردستان = 810 ملیۆن دینار .

تێبینی لیژنەی دارایی:

1- بەشێوەیەکی گشتی حسابی بەخشین کەمی کردووە پرسیاری لیژنەمان بۆ بەڕێز نوێنەی حکومەت ، بڕی بەخشین لە (وەزارەتی شارەوانیەکان و دەستەی وەبەرهێنان) چۆن ئاراستەی دەکریٚ؟ بەپێی بۆچوونی لیژنەمان ڕێژەیەکی زۆرە لە حسابی بەخشین.

2- لەهەمان کاتدا ڕێژەی بەخشین لەسەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بەبەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 بەبڕێکی زۆر زیادی کردووە لە (999 ملیۆن دینار) بۆ (13.801 ملیار دینار)، لیژنەکەمان داوای ڕوونکردنەوە دەکات لە نوێنەری حکومەت.

یانزە/

حسابی (سوودە کۆمەڵایەتیەکان) ڕێژەیەکی بەرزی ئاراستەی ئەو لایەنانەی خوارەوە دەکرێت:

1- وەزارەتی کار = 400.285 (ملیار دینار).

2- وەزارەتی ناوخۆ = 110.726 (ملیار دینار).

3- وەزارەتی شەهیدان = 49.000 (ملیار دینار).

4- دەستەی ئاسایشی هەرێم = 5.500 (ملیار دینار).

5- وەزارەتی پێشمەرگە = 4.742(ملیار دینار).

کۆی گشتی = 570.253 (ملیار دینار).

بەم شێوەیە ڕێژەی ئەم پێنج حسابەی سەرەوە لەکۆی حسابی (سوودە کۆمەڵایەتیەکان) بریتیە لە (90٪).

دوانزە/

بە بەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 حسابی (تێچوەکانی تر) بەڕێژەیەکی بەرز زیادی کردووە لە ساڵی 2012 لە (سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران، سەرۆکایەتی هەرێم ، وەزارەتی دارایی، دەستەی وەبەرهێنان) یەک لەدوای یەک بەپێی گرنگی بەهای زیادبوونەکە لیژنەمان پرسیار لە بەڕێز نوێنەری حکومەتی هەرێم دەکات دەربارەی هۆی ئەو زیادبوونە بەڕێژەیەکی بەرز؟

سیانزە/

داهاتەکان و تێچووەکان و کورتهێنان لە بودجەی حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ ساڵی 2012 بەم شێوەیە :

1- بڕی داهاتەکان بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

أ- داهاتەکان لە بەغداوە = 12.604.950 (ترلیۆن دینار).

ب- داهاتەکانی هەرێم = 476.000 (ملیار دینار).

ج- پترۆ دۆلار = 120.000 (ملیار دینار).

کۆی گشتی = 13.200.950 (ترلیۆن دینار).

2- کۆی تێچوەکان = 15.245.797 (ترلیۆن دینار).

3- بەم شێوەیە کۆی کورتهێنان بۆ ساڵی 2012 بریتیە لە :

أ- کۆی تێچوەکان = 15.245.797 (ترلیۆن دینار).

ب- کۆی داهاتەکان = 13.200.950 (ترلیۆن دینار).

بڕی کورتهێنان = 2.044.847 (ترلیۆن دینار).

چواردە/

خەملاندنی داهاتەکانی یەکگرتووی حکومەتی هەرێم بەم شێوەی خوارەوەیە:

1- بڕی داهاتی خەملێنراوی حکومەتی هەرێم بۆ ساڵی(2012) بریتیە لە (476) چواسەدو حەفتاو شەش ملیار دینار) و لەم سەرچاوانەی خوارەوە بەدەست دێت:

- کۆی باجەکان = 236.134 (ملیار دینار).
- داهاتەکانی تر = 239.866 (ملیار دینار).

کۆی گشتی = 476.000 (ملیار دینار).

تێبینی لیژنەی دارایی:

1-بەبەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 داهاتی باجەکان نەخشە بۆ کێشراو بەڕێژەی (15٪) کەمی کردووە.

2- داهاتەکانی تر نەخشە بۆ کێشراو بەبەراورد لەگەڵ ساڵی 2011 بەڕێژەی (96٪) زیادی کردووە.

3-هەروەکو ساڵانی (2010، 2011) کۆی گشتی داهاتەکانی خەمڵێنراو لەئاستێکی نزمدایە.

پانزە/

دەربارەی چۆنیەتی دابەشکردنی داهاتەکانی یەکگرتووی خەملێنراو بۆ ساڵی 2012 ، بەو جۆرەیە:

ڕێژەی سەرەکی داهاتەکان لەم وەزارەتانەی کە لەخوارەوە ئاماژەی پێدراوە بەدەست دێت بەپێی گرنگی ڕێژەکە:

- وەزارەتی دارایی = 49.41٪
- وەزارەتی ناوخۆ = 33.6٪
- وەزارەتی داد = 8.43٪

کۆی گشتی = 90.90٪

تێبینی لیژنەی دارایی:

1-ڕێژەی 90.90٪ لە داهاتەکانی خەملێنراو لەڕێگەی هەرسێ وەزارەتی سەرەوە بەدەست دێت.

2-ڕێژەی وەزارەتی شارەوانیەکان و گەشت وگوزار بریتیە لە (0.07٪).

پرسیاری لیژنەی دارایی:

لیژنــه داوای ڕوونکردنــەوە دەکـات لـه بـەڕێز نوێنــەری حکومــەت دەربـارەی کـەمی ڕێــژەی داهاتــەکانی وەزارەتــی شــارەوانیەکان و شــێوەی مامەڵــەکردنی وەزارەتــی دارایــی لەگــەڵ داهاتەکانی هەردوو وەزارەتی تەندروستی و کارەبا ، کە ڕێژەیان (سفر)ە لە فۆرمی خەملاندن.

شانزە/

خشتەی وەزیفەکان لەسەر ئاستی هەرێم بەو شێوەی خوارەوەیە:

1-میلاکی یەکگرتوو بۆ ساڵی 2012 بەم شێوەی خوارەوەیە لەسەر ئاستی هەرێم:

- **ژمارەی وەزیفەکان بەهەموو پلەکانەوە = 650849 پلە.**
- **ژمارەی وەزیفە پڕکراوەکان تاکو 6/30 = 635858 پلە.**
- **ژمارەی پێشنیازکراو بۆ پلە بەرزکردنەوە = 66393 پلە.**
- **ژمارەی پێشنیازکراو بۆ کوژاندنەوە = 66393 پلە.**
- **ژمارەی پێشنیازکراو بۆ دامەزراندن = 17000 پلە.**
- **ژمارەی میلاك = 667849 پلە.**

2-خشتەی سەرجەم (هێزی کار) لەهەرێم بەم شێوەی خوارەوەیە:

- **دامەزراوان = 635858 پلە.**
- **دامەزراوی کاتی = 830 پلە.**
- **دامەزراوی گرێبەست = 18388 پلە.**
- **مستخدمی محلی لەدەرەوە = 429 پلە .**

کۆی گشتی = 655505 پلە.

حەڤدە: دەربارەی بودجەی وەبەرهێنان:

1- لیستی پرۆژەکان (بەپێی راپۆرتی وەزارەتی دارایی) بەهاوکاری هەردوو وەزارەتی دارایی و پلاندانان ئامادەکراوە بەم شێوەیەی خوارەوە بۆ ساڵی (2012).

- **بڕی پێویست بۆ پرۆژە بەردەوامەکان و پێشنیارکراوەکان = 3.679 ترلیۆن دینار.**
- **بودجەی پەرەپێدانی پارێزگاکان و پترۆدۆلار= 821 ملیار دینار**

کۆی گشتی = 4.500 ترلیۆن دینار

2- شێوەی دابەشکردنی بودجە بەسەر پرۆژەکان بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

- **بودجەی پرۆژە بەردەوامەکان بۆ ساڵی 2012= 3.245.229 ترلیۆن دینار.**
- **بودجەی پرۆژە پێشنیارکراوەکان=402.596 ملیار دینار.**
- **بودجەی پرۆژە دواکەوتووەکان= 30.611 ملیار دینار.**
- **بودجەی پەرەپێدانی پارێزگاکان= 821.564 ملیار دینار.**

کۆی گشتی = 4.500 ترلیۆن دینار

3- ژمارەی پرۆژەکان بەم شێوەیەی خوارەوەیە:

- **ژمارەی پرۆژە بەردەوامەکان = 3167 پرۆژە.**
- **ژمارەی پرۆژە پێشنیارکراوەکان بۆ ساڵی 2012= 495 پرۆژە.**
- **ژمارەی پرۆژە دواکەوتووەکان= 34.**

کۆی گشتی= 3.696 پرۆژە

تێبینی لیژنەی دارایی:

1- ژمارەیەك پرۆژەی بەردەوام هەیە کە تاکو ئێستا نەچۆتە بواری جێبەجێکردن (پرسیاری لیژنەی دارایی بۆ بەڕێز نوێنەری حکومەت داوای ڕوونکردنەوە دەکەین).

2-بەهۆی ئەوەی ژمارەی پرۆژە بەردەوامەکان زۆرن ڕێژەی (86٪) کۆی پرۆژەکان پێك دێنن کە بڕی تەرخانکراو بۆیان بریتیە لە (72٪)ی بودجەی وەبەرهێنان کە بۆتە هۆی ڕێگر بۆ فراوانکردنی ژمارەی پرۆژەکانی پێشنیارکراو بۆ ساڵی (2012).

3- لیژنەمان داوا لە بەڕێز نوێنەری حکومەت دەکات بۆ ڕوونکردنەوەی هۆی دواکەوتنی جێبەجێکردنی پرۆژە دواکەوتووەکان چیە؟

هەژدە: لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری ئەم پرسیارانەی خوارەوە ئاڕاستەی نوێنەری حکومەت دەکات لە ڕێگەی سەرۆکایەتی پەرلەمانەوە:-

پ1/ لە حسابی (**بەخشین**) بڕێك پارە تەرخانکراوە بەم شێوەیەی خوارەوە:

أ- بانکە بازرگانیەکان بە بڕی (43820) چل و سێ ملیارو هەشت سەدو بیست ملیۆن دینار، ئایا ئەم بانکانە کامانەن؟ وە هۆی پێدانی ئەو بڕە بەخشینە چیە؟ وە بۆ چ بوارێك ئاڕاستە دەکەن؟

ب- هەردوو فرۆکەخانەی (**سلێمانی و هەولێر**) بڕی (29156)بیست ونۆ ملیارو سەدو پەنجا و شەش ملیۆن دینار تەرخانکراوە، ئایا پێدانی ئەو بەخشینە بۆ چ مەبەستێکە وە ئایا داهاتی خۆی چەندە؟ وە چۆن ئاڕاستە دەکرێ.

پ2/ لە حسابی (**سوودەکانی کۆمەلایەتی**) ئەم بڕە پارانە بەم شێوەی خوارەوە تەرخانکران:

أ- تەرخانکراو بۆ حسابی (التبرعات والإعانات) بە بڕی (231.959) دووسەدو سی ویەك ملیارو نۆسەدو پەنجاو نۆ ملیۆن دینار بۆ کوێ ئاڕاستە دەکرێ؟ ئایا جیاوازی چیە لە نێوان (حسابی إعانات)ی سەرەکی لە بودجەو لەگەڵ ئەم حسابە کە پەیوەندی بە بەشێك لە حسابی سوودەکانی کۆمەڵایەتی هەیە؟

ب-لەهەمان کاتدا تەرخانکراو بۆ حسابی (منح وتحويلات اخرى) لە حسابی (سوودەکانی کۆمەڵایەتی) بریتیە لە (278905) دووسەدو حەفتاو هەشت ملیارو نۆسەدو پێنج

ملیۆن دینار، پرسیاری لیژنە ئەوەیە مەبەست چیە لەو حسابە؟ وە بریتیە لە چ بوارێك وە بۆ چ بوارێك ئاڕاستە دەكرێ؟

نــــۆزدە: دەربــارەی نووســراوی بەڕێوەبەرایــەتی كاروبــاری پەرلــەمان ژمــارە (ك1081) لــە (2012/5/27) هاوپێچ لەگەڵ نووسراوی سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (1244) لــە (2012/5/27) كــە دەقــی نووســراوی وەزارەتــی دارایــیو ئــابووری ژمــارە (4872) لــە (2012/5/27) نــاردوە بــۆ پەرلــەمان كــە داوا دەكــەن بــەزیادكردنی بودجــەی ئەنجومــەنی ئاسایشــی هــەرێمی كوردســتان–عێــراق كە بەهۆی كــەمی زانیــاریو نوێــیی ئــەم ئەنجومەنە لیژنــەی ئامــادەكردنی بودجــە هەســتاوە بــە كــەمكردنی بودجــەی ئەنجومــەنی ئاســایش بــە ڕێژەیەكی زۆر ئەویش بۆ كەمكردنەوەی كورتهێنانی بودجەی گشتی هەرێم، وە داوا دەكەن بودجــەی ئەنجومــەنی ئاســایش بكرێتــە (318150)سێســەدو هــەژدە ملیــارو ســەدوپەنجا ملیــۆن دینــار لــە بڕی (134864) سەدوســیو چــوار ملیــارو هەشــت ســەدو شەســتو چــوار ملیۆن دینار، وە داوا دەكەن بڕی ئەم كورتهێنانە بخرێتە سەر كورتهێنــانی گشــتی بودجــەی هەرێم.

ڕای لیژنەی دارایی:

لیژنە لاری نیە لەسەر ئەم داوایە بەهۆی هەستیاری بابەتەكەوە بــەڵام بــەڕای لیژنــەی دارایــی دەتــوانرێ بــڕی پــارەی پێویســت بــۆ ئەنجومــەنی نــاوبراو دابــین بكرێــت لــەڕێی دەســتەڵاتی مناقەلــەوە، بــەڕای لیژنەكــەمان لــە دوای پەســندكردنی بودجــە بــە فــەڕمی ماوەیــەكی كــەم دەمێننەوە بۆ كۆتایی ساڵی (2012)وە وەزارەتو دەستەكانو دەزگاكــان لــە توانایانــدا نیــە پارەی تەرخانكراو بۆیان بەتەواوی خەرج بكەن وە پێویست ناكات ئەم پارەیە بخرێتە ســەر كورتهێنان.

بیست: پێشنیارەكانی لیژنەی داراییو كاروباری ئابووریی:

1) لیژنە پێشنیار دەکات ئەو پڕۆژە پێشنیارکراوانەی ساڵی (2012)کە پڕۆسەی جێبەجێکردنی قورسەو ئەگەری دواکەوتنی هەیە، باشتر وایە دوابخرێ بۆ ساڵی (2013) بەپێی توانای دارایی‌و هونەری حکومەتی هەرێم، وەزیاتر جەخت بکرێت لەسەر تەواوکردنی پڕۆژە بەردەوامەکان.
2) بەگوێرەی پەیڕەوێك کە لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەربچێت حکومەتی هەرێم قەرز بەمەبەستی تەواوکردنی خوێندنی باڵا لەدەرەوەی وڵات بۆ خوێندکارانی هەرێمی کوردستان دابین بکات ئەوانەی لەسەر حسابی خۆیان دەخوێنن وەلەلایەن بۆردی تواناسازی سەرپەرشتی بکرێت وە ڕێنمایی بۆ دابنرێت.
3) تەرخانکردنی بڕی (100) ملیار بۆ ئەو قەزاو ناحیانەی دووچاری سیاسەتی ڕاگواستن‌و کاولکاری هاتوون بۆ زیاتر ئاوەدانکردنەوەو پڕۆژە خزمەتگوزاری.
4) پێدانی پێشینەی خانووبەرە بەم شێوەیە خوارەوە بێت:
أ- بۆ ناحیەو کۆمەڵگاو قەزاو سەنتەری پارێزگا (20) ملیۆن دینار.
ب- بۆ گوندەکان (25) ملیۆن دینار.
5- دابینکردنی بڕی 120 ملیار دینار بۆ هەڵمەتی نیشتمانی دروستکردنی قوتابخانە وە ئەم بڕە پارەیەش لە یەدەجی وەزارەتی دارایی دابین بکرێت.
6- پێدانی بەخشینێکی ساڵانە بەو خانەنشین‌و فەرمانبەرانەی مووچەیان سنووردارە بەم شێوەیەی خوارەوە:
أ- پێدانی بەخشینێك کە بڕەکەی (600) شەشسەد هەزار دینار بێت بۆ هەموو ئەو خانەنشینانەی کە مووچەی خانەنشینان لە (400) چوارسەد هەزار و کەمتر، ئەو بەخشینە بەشەش قست پێیان بدرێت.
ب- پێدانی بەخشینێك بەبڕی (480) چوارسەدوهەشتا هەزار دینار بەو فەرمانبەرانەی کە پلەیان (9، 10)یەو بەمەرجێك هیچ دەرماڵەیان نەبێت تەنها دەرماڵەی پیشەیی‌و منداڵ‌و خێزان.
7-کەمکردنەوەی بودجەی سەرۆکایەتیەکان بەم شێوەیە:
أ- سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان لە (66.486) ملیارەوە بکرێتە (50) ملیار.
ب- سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان لە (68.28) ملیارەوە بکرێتە (60) ملیار.

ج– ئەنجوومەنی قەزا لە (52.999) ملیارەوە بکرێتە (50) ملیار.

د– سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران لە (221) ملیار بکرێت به (200) ملیار دینار وە بەم شێوەی خوارەوە .

أ– 120 ملیار دینار بۆ تواناسازی.

ب– 90 ملیار دینار بۆ سەرۆکایەتی ئەنجومەن.

8– دەسەلأت بدرێتە وەزارەتی دارایی بۆ بەکارهێنانی ئەو پاشەکەوتەی بەدەست دێ لە دەرئەنجامی جێبەجێکردنی خاڵی (7) بۆ داپۆشینی زیادەی تێچووەکان.

9–لەبەر پابەندنەبوونی حکومەتی فیدڕاڵی عیراق بە پێدانی بڕی زیاتر لە 6 ترلیون دینار کە مستەحەقاتی حکومەتی هەرێمە بۆ وەزارەتی پێشمەرگە وەهەروەها بەشداری پێ نەکردنی هەرێم لە دانانی سیاسەتی ئابوری ولأت وە ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەی عێراق لەسەر حکومەتی هەرێمی کوردستان پێوستە رێو شوێنی ئیداری وە سیاسی وە یاسای بگرێتەبەر بۆ یەکلاکردنەوەی ئەم پرسە بۆ وەرگرتنی مافی هەرێمی کوردستان لەو بارەیەوە.

بەشی دووەم

تێبینیو پێشنیاری لیژنە تاییەتمەندەکانی پەرلەمان دەربارەی پرۆژە یاسای بودجەی ساڵی 2012

یەکەم

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری تەندروستیو ژینگە بە ژمارە (36) لە (2012/5/23)، ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) ڕێـژەی بودجـەی وەگەڕخسـتنی وەزارەتـی تەندروسـتی بەبـەراورد لەگـەڵ سـاڵی پـار (2011) کـەمی کردووە، بـەپێی پێوەرە نێودەوڵەتیـەکان دەبـێ ڕێـژەی وەزارەتـی ناوبراو لەکۆی بودجە لەنێوان (7 بۆ 10٪) بێت. ((پەسندە)).

(2) میلاکـی تـەرخانکراو بـۆ ئەمسـاڵ کـەمی کـردووە کـە بریتیـە لـە (2150 پلـە) کـە ناگونجێت لەگەڵ زیادبوونی چالاکیە هەمەجۆرەکانی وەزارەتی ناوبراو. ((پەسندە)).

(3) کـــەمی ڕێـــژەی پـــرۆژە پێشـــنیارەکان، کـــە تـــەنها (12) پرۆژەیـــە ، کۆبۆتـــەوە لـــە دروستکردنی بنکەی تەندروستی نەك پرۆژەی گەورەو ستراتیژی. ((پەسندە)).

(4) بودجـەی وەزارەتـی تەندروسـتی لـە بودجـەی گشـتی بەڕێزبەنـدی زنجـیرە (6) دێـت. ((پەسندە)).

(5) (دوو) نەخۆشـــخانەی کـــۆن هەیـــە لەشـــاری هـــەولێر کـــە نەشـــیاوە ، پێویســـتە دوو نەخۆشخانەی تر لەشوێنی ئەوان دروست بکرێت. ((پەسند نیە)).

(6) لیژنەی تەندروستی پێشنیار دەکات کە مووچەو دەرماڵە لە وەزارەتی تەندروستی هاوتـا بکرێـت لەگـەڵ حکومـەتی ناوەنـد. ((لەلایـەن بـەڕێز نوێنـەری حکومـەت وەڵام بدرێتەوە)).

(7) هەنـدێ لـە پـرۆژە بەردەوامـەکان تـەواو بـوون ، بـەڵام دووبـارە بوونەتـەوە. ((پەسـندە، ئەگەر وا بێت نوێنەری حکومەت وەڵام بداتەوە)).

(8) پێویسـتە داهـاتی وەزارەتـی تەندروسـتی هـەرێم بخرێتـە بودجـەی هـەمان وەزارەت بـۆ کڕینی دەرمانو خەرجی چاك کردنەوە. ((ئەو خاڵە کاری پێ کراوە)).

(9) دەبوایـە حکومـەت پرۆژەیـەکی دروسـتکردنی گەنجینـەی پاراسـتن و خـەزن کردنـی دەرمان لە پرۆژە پێشنیارکراوەکان پەسند بکردایە. ((پەسندە)).

(10) لیژنەی تەندروستی تێبینیان هەیە کە هاولاَتیان زۆر بە کەمی سوود لە حسابی سوودە کۆمەڵایەتیەکان وەردەگرن، بۆیە پێشنیار دەکەن کە ئەو بڕە پارەیە بەکاربێت بۆ پرۆژەکانی وەزارەتی تەندروستی. ((پەسند نیە)).

(11) لا مەرکەزیەت زیاد بکرێت لە وەزارەتی تەندروستیو بنکە تەندروستیەکان. ((پەسندە)).

(12) میلاکی وەزارەتی ژینگە هەروەکو ساڵی پار (15) پلەیەو ناگونجێت لەگەڵ فراوان بوونی چالاکیەکانی ئەم دەزگایە. ((بەڕێز نوێنەری حکومەت وەلاّم بداتەوە)).

(13) بڕێك پارە تەرخان بکرێت بۆ ڕێکخستنی خولی ووشیاریو ژینگەیی. ((پەسندە)).

(14) دابینکردنی پێداویستی تاقیگەکانی سەر بە دەستەی ژینگە. ((پەسندە)).

دووەم

ڕاپۆرتی لیژنەی کشتوکاڵو ئاودێری به نوسراویان ژمارە (24) لە (2012/5/23)، ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) دەسەلاّت بدرێتە بەڕێز وەزیری کشوکاڵو ئاودێری بۆ خەرج کردنی پارەی (باربۆی کشتوکاڵی) وەکو ساڵ پار. ((بە یاسا چارەسەر کراوە)).

(2) بودجەیەك دابین بکرێت بۆ کارەساتە کشتوکاڵیەکان بۆ قەرەبووکردنەوەی جوتیاران. ((پەسندە)).

(3) داهاتـــەكانی وەزارەت بدرێتـــەوە بـــە وەزارەت بـــۆ قـــەرەبوو كردنـــەوەی كارەســـاتە سروشتیەكان . ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(4) بودجەی بانكی كشتوكاڵ بەردەوام بێت . ((لە بودجەكەدا بەردەوامە)).

(5) بەهۆی كێشەی پێدانی كۆنتراكت و زۆر بوونی ، لیژنـەی كشـتوكاڵ پێشـنیار دەكـات بچێتە چوارچێوەی دەسەڵاتی بەڕێز وەزیری كشتوكالەوە. ((پێویستی بە ڕوونكردنەوە هەیە)).

(6) دابین كردنی بودجەی پێویست بۆ پرۆسەی (تسویەو تملیك). ((پەسندە)).

(7) پێشنیار دەكەن بە دابین كردنی فڕۆكەی ئاگر كوژێنەوە بۆ وەزارەت. ((پەیوەندی بە بودجەوە نیە)).

سێیەم

ڕاپۆرتی لیژنەی وەرزش و لاوان بە نوسراویان ژمارە (4) لە (2012/5/23)، ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) پێشنیار دەكەن خالێك زیاد بكرێت بە ڕیز بەندی (9) لە مادەی (16) لەیاسای بودجەی هەرێمی كوردستان بۆ ساڵی 2012 ، بەم شێوەی خوارەوە:

9 : بەردەوام بوون لە پاڵپشتی وەرزش لەڕێگای :

أ. پاڵپشتی لیژنەی ئۆلۆمپی و پارا پۆلۆمپی.

ب. دروستكردنی ژێرخانی وەرزش و نۆژەن كردنەوەی.

ت. پاڵپشتی یانه وەرزشیەکان.

پ. پاڵپشتی وەرزشوانە دێرینەکان .

((دەکرێ وەکو پێشنیار بەرزبکرێتەوە بۆ حکومەتی هەرێم)).

(2) زیـادکردنی میلاکـی وەزارەتـی وەرزش و لاوان لـە (300) پلـە بـۆ (500) پلـە. ((گفتوگۆی لەسەر بکرێت لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

(3) پێشنیار دەکەن بە دروست کردنی شاری وەرزشی کە تەنها دیزاین بێت بۆ ساڵی 2012 لە داهاتی نەوت یان پارەی یەدەگ. ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(4) پێشنیار بوو بۆ دروست کردنی بنکەی لاوان لە قەزای چۆمان بۆ ساڵی 2011، بەڵام ئەو پرۆژەیە بوونی نەماوە لەپلانی ساڵی 2012. ((پەسندە ، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

(5) پێشنیار دەکەن بە بوونی هەماهەنگی لەنێوان وەزارەتە پەیوەندیدارەکان و ناوەندی پارێزگاکـان، بەمەبەسـتی دەستنیشـان کردنـی پرۆژەکـان بـە شـێوەیەکی زانسـتیانە. ((پەسندە ، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

چوارەم:

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری پێشمەرگە و شەهیدان و قوربانیانی جینۆساید بەنوسراویان ژمارە (39) لە (2012/5/23)، ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) ژمارەیەك لەو پرۆژانەی کە دانراوە بۆ ساڵی 2012 بۆ وەزارەتی کاروباری شەهیدان پرس بە وەزارەتی شەهیدان نەکراوە و هەندێ لەو پرۆژانە پێویست نین، بۆیە داواکارن

گواســتنەوە بكرێــت لــەناو پرۆژەكانــدا. ((وەڵام بدرێتــەوە لەلایــەن بــەڕێز نوێنــەری حكومەت)).

(2) تجيز كردنی ئەو مۆنۆمێنتانەی كە تەواو بوون بە كەل‌وپەلی پێداويستی . ((بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

(3) زيادكردنی ڕێژەی دروستكردنی خانوو بۆ وارسی شەهيدانی سەنگەر. ((پەسندە ، بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

(4) داوادەكـەن بـە دابينكردنـی زەوی لەلايـەن وەزارەتـی شـارەوانی بـۆ پرۆژەكـان لـە وەزارەتی شەهيدان. ((پەيوەندی بە بودجەوە نيە)).

(5) ئەو داواكاريانە دەخەنە ڕوو:

أ) دروسـتكردنی دوو نەخۆشـخانە لـە هـەردوو پارێزگـای هـەولێرو دهـۆك هاوشـێوەی نەخۆشخانەی شۆرش لە سلێمانی . ((پەسندە ، بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

ب) خەرج كردنی دەرماڵە بۆ ژن‌و منداڵانی شەهيدان بە جياوازی لەگەڵ ئەو دەرماڵانـەی خەرج دەكرێت بۆ فەرمانبەران. ((پەسندە ، بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

ت) دابين كردنی تێچوون‌و كرێی خوێندن (بەتـەواوی نـەك بـە نيـوەيی) بـۆ ژن‌و منـداڵانی شەهيدان لە زانكۆو پەيمانگاو خوێندنی باڵای حكومی‌و ئەهليەكان. ((پەسندە ، بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

پ) دابين كردنی بودجە بۆ هەڵدانەوەی گۆڕە بەكۆمەڵەكان‌و هێنانەوەی ڕوفاتی پيرۆزيان بۆ خاكی كوردستان. ((پەسندەو پێشتر داواكراوە)).

ج) دابينكردنی زەوی بۆ وارسی شەهيدانی سەنگەر بۆ ئەوانەی كە تا ئێستا زەويان پێ نەدراوە . ((پەسندە ، بكرێت بە پێشنيار بۆ حكومەت)).

ح) زیادکردنی ئەو بڕە پارەی کە مانگانە تەرخانکراوە بۆ هاوکاری نەخۆشی بۆ کەس‌وکاری شەهیدان لە (75) بۆ (150) ملیۆن دینار. ((پەسندە ، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

خ) دانانی ڕێژەیەك لە خانوو لە پرۆژەکانی نیشتەجێ بوون بۆ کەس‌وکاری سەربەرزی شەهیدان، کە تائێستا سوودمەند نەبوون‌و بەبێ قازانج. ((پەسندە ، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

د) بەکارا کردنی سندوقی هاوکاری بۆ شەهیدان. ((پەسندە ، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(6) پێشنیار دەکەن مووچەی شەهیدانی هاولاَتی‌و تیرۆر بڕەکەی لە (180.00) بکرێ بە (300.000) دینار. ((پەسندە ، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(7) داواکارن ئەو بڕە پارەی کە وەزارەتی پێشمەرگە داوای کردووە لە بودجەی 2012 کەم نەکرێتەوە. ((وەلاَم بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

(8) داوا دەکەن بڕی حسابەکانی ((کالاَو قەرەبووی فەرمانبەران‌و تێچوونی نادارایی کەم نەکرێتەوە لە وەزارەتی پێشمەرگە . ((وەلاَم بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

(9) داوا دەکەن ئەو بڕە پارەیەی دەدرێت بە وەزارەتی پێشمەرگە ، وەزارەتی دارای بە (پێشینە) ئەژماری نەکات ، بەڵکو ببێت بە بودجە وەکو بودجەی وەزارەتەکاتی تر. ((پەسند نیە ، وەکو پێشینە بمێنێتەوە وەکو قەرزێك لەسەر حکومەتی فیدرال)).

(10) داوای ڕوونکردنەوە دەکەن لە بەڕێز وەزارەتی دارایی لە هۆی ئەو جیاوازیە لەنێوان بودجەی داواکراو لەلایەن وەزارەتەکانەوەو بودجەی خەملێنراو لەلایەن وەزارەتی دارایی بۆ وەزارەتەکان . ((وەلاَم بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

پێنجەم

ڕاپۆرتی لیژنەی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندنو شوێنەوارەکان بە نوسراویان ژمارە (99) لە (2012/5/23)، ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) ڕێژەی (10٪)ی حسابی قەرەبووی فەرمانبەرانی وەزارەتی ڕۆشنبیری لەلای وەزارەتی دارایی ماوەتەوەو کاری کردۆتە سەر چالاکیەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری. ((ئەم حسابە بەپێی خەملأندن بووە)).

(2) پێشنیاردەکەن ڕەچاوی بارودۆخی پارێزگای دهۆكو ئیدارەی گەرمیان بکرێت لەکاتی خەملاندنی بودجەی وەزارەتی ڕۆشنبیری. ((پەسندە))

(3) بڕێك پارەی زۆر دەدرێت بۆ کرێنی بیناکانی وەزارەتی ڕۆشنبیریو لاوان، لە کاتێکدا (47) بینای وەزارەت لەهەرێمی کوردستان لەلایەن حزبو کۆڕوکۆمەڵو لایەنەکانی تر داگیرکراوە. ((پەسندە))

(4) (115) ملیار دینار تەرخانکراوە بۆ ڕێکخراوەکانی زانستیو ڕۆشنبیریو ئەوانی ترو لیژنەی ئۆلۆمپیو پارا ئۆلۆمپی یەکتییەکانی وەرزشیی، پێشنیار دەکەن هەموو ئەو ڕێکخراوانە لە چوارچێوەی یەك وەزارەتدا ئەویش وەزارەتی ڕۆشنبیریو لاوانە کۆبکرێنەوە. ((پەیوەندی بەیاسای بودجەوە نیە)).

(5) بەهۆی دواکەوتنی پەسندکردنی بودجە چالاکەکیانی وەزارەت لە مانگی ئازارو نیسان هەمووسالێکدا ئەنجام نادرێت، بۆیە داواکارن بەدەر لە ڕێنمایەکانیان بۆ خەرجکردنی لەو ماوەیەدا. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(6) تەرخانکردنی دەرماڵەی هونەری بۆ هونەرمەندانو نوسەری فەرمانبەر لەسەر میلاکی وەزارەتی ڕۆشنبیریو لاوان. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(7) پێشنیار دەکەن حسابێکی تایبەتی بکرێتەوە بەناوی خەرجی چالاکی یە رۆشنبیریو هونەریەکان لەسیستەمی بودجەدا. ((لەسەر ئاستەکانی سیستەمی بودجە ئەم بابەتە چارەسەرکراوە)).

(8) پێشنیاردەکەن لیستێك بەناوی پرۆژە تەواوبووەکان بۆ پەرلەمان بنێرن . ((پەسندە)).

(9) تێبینی دەکەن کە لەدانانی پرۆژە پێشنیارکراوەکاندا ڕەچاوی ئەولەویاتی وەزارەتی رۆشنبیریو لاوان نەکراوە ، ریژەی پرۆژەکانیان لە کۆی پرۆژەکان زۆر کەمە نزیکەی (0.35٪) کۆی پرۆژەکانە کە ریژەکەی زۆر کەمە. ((نوێنەری حکومەت وەلام بداتەوە)).

(10) پارەی خەرجکراو بۆ پرۆژە بەردەوامەکانی وەزارەتی رۆشنبیری و لاوان بەڕیژەی (3٪) بۆ بواری رۆشنبیری یەو (97٪) بۆ بواری وەرزشە، ئەم ریژەیە دەبێتە ریگر بۆ دروستکردنی ژێرخانی رۆشنبیری. ((پەسندە، لەداهاتوودا ڕەچاو بکرێت)).

(11) پرۆژە بەردەوامەکان لەسەر بنەمای پسپۆری لە وەزارەتێکەوە ناگوازرێتەوە بۆ وەزارەتێکی تر. ((پەسندە)).

(12) پرۆژەکان لەبەر هەر هۆیەك بێت بەگشتی زۆر دوادەکەونو ئامادەکردنی دیزاینەکانیان چەند ساڵێکی پێ دەچێت. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(13) دەبوایە وەزارەتی پلاندانان داتاو زانیاریەکانی لەسەر پرۆژە بەردەوامەکان ووردتر بوایە، بەلایەنی کەمەوە تا کۆتایی ساڵی 2011 زانیاریەکانی (ئەپ دەیت update) بکردایە. ((ببێت بە پێشنیار بۆ وەزارەتی پلاندانان)).

(14) هەندێ لە پرۆژەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری لەناو پرۆژە بەردەوامەکانی ساڵی 2012 هەن کە لەناو پرۆژە پێشنیارەکانی ساڵی 2011 دا نەبوون . ((وەلام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

(15) پەلە كردن لە دروستكردنی كۆمەڵگەی هونەری لە قەزاو ناحیەكان لە بودجەی پەرەپێدانی پارێزگاكان تەرخان بكرێت. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(16) ئەم تێبینیەیان هەیە (شێوەیەك لە ناڕێكوپێكی بە پرۆژە بەردەوامەكان دیارە بە تێكەڵاوی پرۆژەكان لەنێوان وەزارەتەكاندا). ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حكومەت)).

(17) ئەو كەسانەی لەوەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان دادەمەزرێن تەنها لەپێناو دامەزراندنە، لەكاتێكدا ئەم وەزارەتە پێویستی بە پلەی پسپۆڕی هەیە، بۆیە پێشنیار دەكەن لە سیستەمی نوێی دامەزراندن نوێنەرێكی وەزارەت لە لیژنەی دامەزراندن هەبێت. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(18) تا ئێستا ماستەرپلانی شوێنەوار لەهەرێمی كوردستان دەستی پیٚ نەكراوەو تا ئێستا چەند پرۆژەیەكی شوێنەوار هیچ پارەیەكی بۆ خەرج نەكراوە لە پارێزگاكانی هەرێمی كوردستان لە هەردوو سالانی (2011و 2012) هیچ پرۆژەیەك كە تایبەت بێت بە شوێنەوار لەناو پرۆژە پێشنیارەكاندا دانەنراوە، لەكاتێكدا لە كوردستان لەنێوان (3500 تا 7000) شوێنەواری كۆن هەیە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حكومەت)).

(19) دەربارەی پرۆژە یاساكە پێشنیار دەكەن مادەی (13) هەڵبگیرێت، چونكە پێچەوانەی یاسای خانەنشینی ژمارە (43)ی ساڵی (1940)ەو تەمەنی خانەنشینی (63) ساڵە. ((چەند پێشنیارێك هەیە دەربارەی ئەم مادده یاساییەو لەبەشی سێیەمی ڕاپۆرتی لیژنەمان دەخرێتە ڕوو)).

شەشەم

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری کۆمەڵی مەدەنی دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بەنوسراویان ژمارە (18) لە (2012/5/23)، کە ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتەخۆ:

(1) پێشنیار دەکەن مادەی (15) لەیاسای بودجەی کە بریتیە لە تەرخانکردنی بڕی (200) ملیار دینار بۆ حزب و ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی بکرێتە دوو بڕگە:

بڕگەی یەکەم: بڕی (185) ملیار دینار بۆ حزبەکان تەرخان بکرێت.

بڕگەی دووەم: بڕی (15) ملیار دینار بۆ پرۆژەی ڕێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی. ((ببێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(2) پرسیار دەکەن کە لەڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی هاتووە بڕی (115) ملیار دینار تەرخان کراوە لە حسابی (بەخشین) بۆ ڕێخراوە زانستیەکان و ڕێکخراوەکانی تر ، پرسیار دەکەن کە ئەو ڕێخراوانە کێن؟ لەسەر چ بنەمایەك تەرخان کراوە؟ ئایا ڕێکخراوەکان حکومین یان نا؟ ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

(3) لە خاڵی شەشەمی ڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی کە باس لە خەرجیەکانی تر دەکات لە بودجەی ئاسایی بڕی (200) ملیار دینار دانراوە بۆ بەخشینی سەندیکاو حزب و کۆمەڵەو سەنتەرەکان، بەڕای لیژنەی ناوبراو ئەو خاڵە ناگونجێت لەگەڵ پرۆژە یاسای بودجە، چونکە لەوێدا بە ئاشکرا باسی دەکات کە ئەو (200) ملیارە بۆ کێ تەرخان کراوە؟ ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن بەڕێز نوێنەری حکومەت)).

حەوتەم

ڕاپۆرتی لیژنەی مافی بەکاربەر دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(3) لە (2012/5/23) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) دەربارەی بڕگەی(2) لە ماددەی(1) بڕی داهاتی ناوخۆ پێویستی بە ڕوونکردنەوەی زیاترە، بڕەکەی کەمە. ((پێشتر ئاماژەی پێکراوە)).

(2) سەبارەت بە بڕگەی(3) لە ماددەی(1) داوای ڕونکردنەوەی زیاتر دەکەن لەسەر بەشی هەرێمی کوردستان لەبەشی پیترۆ دۆلار. ((پەسندە)).

(3) سەبارەت بە بڕگەی (2) لە ماددەی (6)ی یاساکە پێشنیار دەکەن دەستەواژەی (المجلس الوزراء) بگۆڕێت بۆ (علی مجلس الوزراء). ((بۆ گفتوگۆی ناو پەرلەمان))

(4) سەبارەت بە بڕگەی (2) لە ماددەی (11) گۆڕینی دەستەواژەی (لحین صدور قانون مجلس الخدمة العامة) بۆ (وفق قانون مجلس الخدمة العامة). ((پەسندە)).

(5) پێشنیار دەکەن بە لابردنی ماددەی (13) لە پرۆژەیاساکە بەهۆی ئەوەی پێچەوانەی یاسای ڕاژەو خانەنشینی یەکگرتووی عیراقییە ژمارە(26) بۆ ساڵی (2007) . ((بۆ گفتوگۆی ناو پەرلەمان)).

(6) پێشنیار دەکەن ڕێژەیەك لە بودجەی وەگەڕخستن کەم بکرێتەوە بەڕزامەندی وەزارەتی دارایی و بەم شێوەیە دابەش بکرێت:-

أ- قەررزی خانوبەرە بۆ گوندو ناحیەکان (30) ملیۆن دینار و بۆ قەزاو پارێزگاکان ببێتە (25) ملیۆن دینار . ((بۆ گفتوگۆ لەناو پەرلەمان لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

ب- دەربارەی بڕگەی (4) لە ماددەی (16) پێشنیار دەکەن وەکو پێشینەی کشتوکاڵو پیشەسازی ، پێشینەیەك بدرێت بۆ پرۆژەکانی گەشتوگوزار، بەم شێوەیە داڕشتنی بۆ بکرێت: (منح قروض سیاحیة عن طریق المصرف السیاحي لدعم المشاریع السیاحیة في الاقلیم).

((بانکی گەشتوگوزارمان نییە بابەتەکەش بۆ گفتوگۆی ناو پەرلەمان)).

هەشتەم

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری پەروەردەو خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(82) لە (2012/5/24) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) تێبینی دەکەن بودجە بۆ هەڵمەتی نیشتمانی دروستکردنی قوتابخانە بۆ ساڵی 2012 تەرخان نەکراوە، پێشنیار دەکەن ئەمساڵیش بڕی (150) ملیار دینار تەرخان بکرێت بۆ بەردەوامی هەڵمەتەکە. ((پەسندە، بۆ گفتوگۆ لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

(2) تەرخانکردنی بڕی (40) ملیار دینار بۆ پرۆسەی پاک کردنەوەی قوتابخانەکان بۆ پاراستنی ژینگەی قوتابخانەکان. ((ئەمە کاری وەزارەتی پەروەردەیە)).

(3) داواکارن ژمارەی پلەی وەزیفی تەرخانکراو لەوەزارەتی پەروەردە لە (4000) چوارهەزار پلە زیاد بکرێت بۆ (8000) هەشت هەزار پلەو دانانی پێوەر بۆ دامەزراندنی مامۆستاو فەرمانبەران بەپێی فۆڕمی تایبەت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) داواکارن بە دابین کردنی تەمویلی مانگانەی پێویست بۆ وەزارەت ، دانی دەسەڵاتی زیاتر بە بەڕێوەبەرایەتیە گشتیەکانی پەروەردە ، سەربەخۆیی دارایی و کارگێڕی. ((پەسندە)).

(5) دەربارەی پرۆژەکان لەماوەی خۆیدا تەواو نابن، بۆیە پێویستە پارەو ماوەی پێویست بۆ ئەو پرۆژانە لەبەرچاو بگیرێت، پێویستە هەردوو وەزارەتی پلاندانان و دارایی بەشی هەر وەزارەتێك لە پارەی پرۆژە پێشنیارکراوەکان دیاری بکەن بەپێی خواستی وەزارەتەکان، پێشنیار دەکەن پرۆسەی دروستکردنی بیناسازی لە وەزارەتی پەروەردە لەڕێی وەزارەتی ئاوەدان کردنەوەو پارێزگاکانەوە جێبەجێ بکرێت. ((پەسندە))

(6) پێشنیار دەکەن بەشێك لە بڕی تەرخانکراو بۆ حسابی (سوودەکانی کۆمەڵایەتی) کەم بکرێتەوە، بەمەبەستی دابینکردنی پێداویستیەکانی تاقیگەکان. ((ئەمە لەدەسەڵاتی وەزارەتی پەروەردەیە بە ڕاوێژ لەگەڵ وەزارەتی دارایی)).

(7) نەهێشتنی کێشەی جیاوازی مووچەی مامۆستایانی خانەنشین و بەردەوام و دەرماڵەیان، خەرج کردنی دەرماڵەی هاتووچۆی جوغرافی مامۆستایان لەسەر بنەمای دووری و نزیکی شوێن بێت. ((بە ڕێنمایی چارەسەر کراوە)).

(8) پێشنیار دەکەن بڕێك لە پارەی بەرنامەی تواناسازی تەرخان بکرێت بۆ ڕاهێنانی مامۆستاو فەرمانبەرانی وەزارەتی پەروەردە. ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(9) پێشنیار دەکەن بڕی تەرخانکراو بۆ بەرنامەی تواناسازی بە دەقێکی یاسایی لەناو پرۆژە یاساکەدا جێگیر بکرێت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(10) داوا دەكەن دووبارە پێداچوونەوە بكرێت لە تەرخانكردن و پێدانی دەرماڵە لە سنوری وەزارەتی خوێندنی بالاّ بەبێ جیاوازی بەشێوەیەك ڕێك بخرێت كە ببێتە مایەی بەرقەرار بوونی یەكسانی. ((پەسندە)).

(11) پێشنیار دەكەن پرۆسەی تەندەرین كردنی پرۆژەكانی وەزارەتی خوێندنی بالاّ بگەڕێنرێتەوە بۆ وەزارەت و زانكۆكان، ڕەچاوی پارەو كاتی پێویست بكرێت بۆ دیزاینی پرۆژەكان بە زیاد كردنیان و چالاك كردنیان لەم بوارەدا. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(12) پێشنیار دەكەن بۆ زیادكردنی بڕی بودجەی وەزارەتی خوێندنی بالاّ لە بودجەی گشتی. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(13) سەبارەت بە دامەزراندنی میلاكەكانی وەزارەتی خوێندنی بالاّ پرس و ڕاوێژ بە خودی وەزارەت بكرێت، پێوەری زانستیانە دابنرێت، ڕێژەی گونجاو دابنرێت بۆ زانكۆو پەیمانگا نوێیەكان، هاندانی هەڵگری بڕوانامەی (ماستەرو دكتۆرا) بۆ خزمەت كردن لە زانكۆو پەیمانگا نوێیەكان، پێدانی دەسەلاّتی دارایی و كارگێڕی بە وەزارەت و زانكۆكان، سەربەخۆیی دارایی و كارگێڕی زانكۆو پەیمانگاكان بەرجەستە بكرێت، پێویستە ئەنجومەنی وەزیران لەو بارەیەوە ڕێنمایی پێویست دەربكات. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(14) دیاری كردنی بەشە بودجەی تایبەت بۆ پرۆژەكانی وەزارەتی خوێندنی باڵا بەپێی گرنگی و ڕیزبەندی پرۆژەكان بەهەماهەنگی لەگەڵ هەردوو وەزارەتی پلاندانان و دارایی، لەداهاتی نەوت پشتیوانی بۆ هەردوو وەزارەتی پەروەردەو خوێندنی بالاّ تەرخان بكرێت بۆ دروست كردنی كەمپی زانكۆو پەیمانگا و قوتابخانەو نیشتەجێ بوونی مامۆستایان. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(15) پێشـنیار دەکـەن کـە حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان لـە داهـاتی نـەوت سـندوقێك دابمەزرێنێت بۆ پێدانی قەرزی خوێندن بۆ تەواو کردنی خوێندنی بالاّ (دبلۆم، ماستەر، دکتۆرا)و دانانی میکانیزمێك و ڕێنمایی بۆ پێدانی. ((پەسندە، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

نۆیەم

ڕاپۆرتی لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئاینی، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(85) لە (2012/5/27) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) دواکـەوتنی گەیشـتنی بودجـە بۆتـە هـۆی نیگـەرانی ئەنـدامانی لیژنـە، کاریگـەری نێگەتیڤی هەیە بۆ باری ئابووری و دواکەوتنی پرۆژەکان. ((وەڵام بدرێتـەوە لەلایـەن نوێنەری حکومەت)).

(2) ئەم ساڵ چاوەڕوان دەکرا ڕێژەی تێچووی وەگەڕخستن کەمتر بێت لە ساڵانی ڕابردوو، بەڵام زیادی کردووە، ئەمەش خاڵێکی لاوازە لە بودجەدا، بۆیە داوا دەکەن ڕێژەی تێچووی وەبەرهێنان زیاد بکرێت. ((پەسندە، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(3) ئـەم سـاڵیش کورتهێنـانی پـلان بـۆ کێشـراو لەسـاڵی پـار زیـاترە. ((وەڵام بدرێتـەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) تـەرخان كردنـی ڕێـژەی (14٪) لەبودجـە بـۆ بەشـەكانی (سـودی كۆمەڵايـەتی، تێچووەكانی تر ، مەوجوداتی ناداراییی)، لەساڵی پار زیاترە، ئەمەش دەرگایەك دەكاتـەوە بۆ گەندەڵیو بەهەدەردان. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(5) گرنگی نەدراوە بە ڕۆلی وەزارەتی ئەوقافو كاروباری ئاینی لە بودجەی گشتی دا، لەگـەڵ دابـین نـەكردنی میلاكـی پێویسـت بـۆی. ((وەڵام بدرێتـەوە لەلایـەن نوێنـەری حكومەت)).

(6) لـە بودجـەی سـاڵی 2012 بەشـە بودجـەی (دەسـتەی سـەربەخۆی مافـەكانی مـرۆڤ، دەستەی پاراستنو چاك كردنی ژینگە، دەزگای مین لە هەولێروسلێمانی) تـەرخان كـراوە وەكو لە راپۆرتەكەدا هاتووە، ئەم دەزگایانـە كێشـەی ئیداریو یاساییان هەیـەو نـازانریٚ ئەم بودجەیە چۆن خەرج دەكرێت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(7) پێشـنیار دەكـەن كـە پێویسـتە (نـاردنی بودجـەی لـەكاتی یاسـایی خۆیـدا بێـت، دەسەلاتی خەرج كردن لەدەست وەزارەتەكان بێت بۆ ئەو بڕە پـارەی كە تـەرخان كـراوە، ڕۆتینی دارایی نەمێنێت، سەرچاوەكانی داهات لەهـەرێم بـە یاسا رێـك بخرێـت، بودجـەی وەزارەتـی ئـەوقافو كاروبـاری ئـاینی زیـاد بكرێـت، چارەسـەركردنی كێشـە كـارگێڕیو داراییەكانی دەزگاكانی مافی مرۆڤو ژینگەو مین، لابردنی حسابی سودەكانی كۆمەڵایـەتی لەهـەموو وەزارەتـەكان تـەنها لـە وەزارەتـی دارایـی بمێنێتـەوە، پێویسـتە وەزارتـی دارایـی دەسـكاری بەشـە بودجـەی وەزارەتـەكان نـەكات دوای ئـەوەی رێـك دەكـەون لەسـەر بـڕی بودجەكـە، بەخشینی مزگـەوتو شوێنەكانی خواپەرستی لـە كرێـی ئـاوو كارەبا چونكە وەزارەتی ئەوقاف نزیكەی بڕی (2) ملیـار قـەرزارە، دووبارە چاوخشـاندنەوە بـە شـێوازی كرێدانو وەبەرهێنانی موڵكەكانی وەقف لە وەزارەتی ئەوقافو پرۆژەكـانی ئـەو وەزارەتـە و دابەشكردنیان بەپێی پێویست، ڕەچاوكردنی بنەمای دادگەری هاونیشتیمانی بوون بۆ

پێدانی پرۆژەو بودجەی گونجاو بۆ هاولاّتیانی یەزیدیو مەسیحی). ((بێ کۆمێنت لەلایەن لیژنەی دارایی)).

دەیەم

راپۆرتی لیژنەی کاروباری کۆمەلاّیەتیو منداڵو خێزان، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(3) لە (2012/5/28) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) نەبوونی هاوسەنگی بۆ ئەو بڕە پارەی کە وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەلاّیەتی تەرخان کراوە بەرامبەر بە چالاکی یەکانی. ((وەلاّم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(2) ئەو بڕە پارەی تەرخان کراوە وەکو مووچە بۆ (شلل دماغو چاودێری کۆمەلاّیەتی...هتد) کە بڕەکەی (400) چوارسەد ملیار دینارە، کە بڕەکەی کەمە، تەنها پێداویستی پارێزگای هەولێر لەم بوارەدا سالاّنە بریتی یە لە (660) شەش سەدو شەست ملیار دینار ، جگە لە سلێمانیو دهۆك. ((وەلاّم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(3) پلانی وەزارەتی کار لە بواری پرۆژەکان جێبەجێ نابێت ، چونکە هیچ پرۆژەیەکیان بۆ دانەنراوە لە بودجەی ئەم ساڵ، بو نمونە ئەم وەزارەتە (6) شەش پرۆژەیان پێشکەش

کردووه بۆ دروست کردنی سەنتەری ڕاهێنانی پیشەیی لە گشت قەزاکان‌و تەنها یەك پرۆژەیان بۆ ئەنجام دەدەن. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) لیژنە داوا دەكات پێداچوونەوەیەك بكرێت لە پرۆژەكانی بەڕێوەبەرایەتی چاودێری‌و گەشەپێدانی كۆمەڵایەتی (6) پرۆژە، لە سنوری پارێزگای دهۆك (5)، لە سنوری ئیدارەی گەرمیان (4)، بۆیە لیژنە داوای پێدا چوونەوە دەكات لەو پرۆژانە لەرووی ئەولەویەت‌و هەماهەنگی لەنێوان پارێزگاو قەزاكان. ((پەسندە، بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(5) لەبەر هەستیاری كاری مامۆستاو فەرمانبەرو توێژەرە كۆمەڵایەتی یەكان كە سەر بە وەزارەتی كارن، لیژنەی ناوبراو داوای خەرج كردنی دەرماڵەی مەترسی دەكات بۆیان. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(6) پارێزگای سلێمانی پێویستی بە دروست كردنی بینای ئۆتیزم هەیە. ((پەسندە، بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(7) داوا دەكەن بە چاك كردنەوەو سەرلەنوێ وەگەڕخستنەوەی ئەو وەرشانەی كە لەگشت فەرمانگەكانی چاكسازی هەن. ((پەسندە، بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(8) پێشنیار دەكەن پارەی بیمەی بێكاری‌و قەرزی بچوك لە ئەستۆی وەزارەتی كار بێتە دەرەوەو بگوازرێتەوە بۆ شوێنێكی تر بۆ كەم كردنەوەی بارگرانی لەسەر ئەم وەزارەتە. پێشنیار دەكەن بە چاك كردنەوەو سەرلەنوێ وەگەڕخستنەوەی ئەو وەرشانەی كە لەگشت فەرمانگەكانی چاكسازی هەن. ((پەسندە، بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)). ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(9) پێشنیار دەكەن بڕێك پارەی دیاری كراو تەرخان بكرێت بۆ سەنتەرەكانی ڕاهێنانی پێشەیی. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(10) میلاكی وەزارەت بۆ ساڵی 2012 (300) پلەیە، گونجاو نیە لەگەڵ فراوانی كاری ئەم وەزارەتە بۆیە داوای زیادكردنی دەكەن. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(11) پێشنیار دەكەن بیمەی بێكاری دەرچوانی پەیمانگاو قوتابخانە پیشەییەكانو زانكۆ ئەهلیەكانیش بگرێتەوە. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

یانزە

ڕاپۆرتی لیژنەی ئاوەدانكردنەوەو نیشتەجێ بوون، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(43) لە (2012/5/29) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) داهاتی خەملێنراو بۆ ساڵی 2012 كەمە. ((پێشتر ئاماژەی پێ دراوە)).

(2) پێشنیار دەكەن پرۆسەی اعلانو تەندەرینو احالەو فتح......هتد لە بەڕێوەبەرایەتیە گشتیەكان لە پارێزگاكان ئەنجام بدرێت تا زیاتر سوود لە كات وەربگرن. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(3) پێیان وایە بڕگەی (4) لەمادەی (8) جێبەجێ ناكرێت . ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(4) دەربارەی مادەی (15) ، هەموو فەرمانگەیەك پێویستی بە پلەی وەزیفی زیاترە، پێشنیار دەكەن فەرمانبەر بۆ ئەو شوێنانە دابین بكرێت كە تازە دەكرێتەوە. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(5) بەپێی یاسای ژمارە (7) ساڵی (2008)ی هەمواركراو پێویست بوو گوژمەیەك لە بودجەی ساڵی 2012 دابنرێت بۆ دروستكردنی یەكەی نیشتەجێ بوون بە بڕی (200) ملیار دینار. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(6) هەر پرۆژەیەك دیزاینی تەواو نەبوبێت ناكرێت گوژمەی بۆ دیاری بكرێت و بخرێتە خشتەی پرۆژەی پێشنیاركراوەكان . ((پەسندە، وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(7) پێشنیار دەكەن بودجەی گونجاو بۆ بەڕێوەبەرایەتیەكانی چاك كردنەوەی ڕێگاوبان لە بودجەی گشتی تەرخان بكرێت بۆ چاك كردنەوەی ڕێگا گشتیەكان. ((پەسندە، بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(8) كردنەوەی حسابێكی تایبەت بەناوی حسابی جێبەجێ كردنی پرۆژە بەردەوامەكان. ((حسابی تەرخانكراو و گوژمەكان هەیە)).

(9) پشكی بودجەی پرۆژە پێشنیار كراوەكانی وەزارەتی ئاوەدانكردنەوە لەبودجەی گشتی ساڵی 2012 كەمە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(10) بەگوێرەی پلانی وەزارەتی ئاوەدانكردنەوە پرۆژەی پێشنیاركراوی ئەو وەزارەتەی نەخستۆتە خشتەوە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(11) دەبێت بودجەی پرۆژەكانی ناوچە دابڕاوەكان لە پرۆژە پێشنیاركراوەكانی ساڵی 2012 لەسەر بودجەی گشتی هەرێم بێت، نەك لەسەر بودجەی وەزارەتی ئاوەدانكردنەوە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(12) بەپێی ووردبینی لیژنەی ئاوەدانكردنەوە بە خشتەی پرۆژە دواكەوتووەكان دەركەوت كە بەشێك لە پرۆژەكانی وەزارەتی ئاوەدانكردنەوە بە پرۆژەی دواكەوتوو دانانرێت، بەڵكو بەردەوامن. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(13) كێشەی كوژانەوەی زەوی كشتوكاڵی و قەرەبووكردنەوەی جوتیاران ڕێگرە لە پرۆژەكانی یەكەی نیشتەجێ بوون و ڕێگاوبان لە پرۆژەكانی وەزارەتی ئاوەدان كردنەوە. ((بكرێت بە پێشنیار بۆ حكومەت)).

(14) پێشنیار دەکەن بڕی ئەو (7500$) حەوت هەزارو پێنج سەد دۆلارەی کە بڕیارە وەکو بەخشیش بدرێت کە بەمەبەستی دروست کردنی یەکەی نیشتەجێ بوون و ئاوەدانکردنەوەی گوندەکان ، پێویستە لە بودجەدا بچەسپێت. ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(15) بەپێی ئەو زانیاریانەی لیژنەی ئاوەدانکردنەوە کە لە دەستەی وەبەرهێنان دەستیان کەوتووە، بڕی (40) چل ملیار ماوەتەوە لە حسابی بەخشینەکانداو بڕی (50) پەنجا ملیار دانراوە ، کۆی گشتی دەکاتە (90) نەوەد ملیار ، پێشنیار دەکەن ئەو بڕە پارەیە بدرێت بە گوندەکان وەکو بەخشین، بەم شێوەی خوارەوە:

- گرنگی بدرێت بە گوندە دوورەکان‌و سنوریەکان.
- بە دوو ساڵ بدرێتە هاولاٌتی، واتە بە (2) قیست.

((لیژنەی دارایی کۆمێنتی نیە لەسەر ئەو خاڵەو نوێنەری حکومەت وەلاٌم بداتەوە)).

(16) پێشنیار دەکەن گوژمەی پێویست لە بودجەی دەستەی وەبەرهێنان تەرخان بکرێت بۆ چارەسەرکردنی نەبوونی یەکەی سەرپەرشتیاران، کە بۆتە هۆی ئەوەی دەستەی وەبەرهێنان نەتوانێت سەرپەرشتی تەواوی ئەم یەکە نیشتەجێ بوونانە بکەن. ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(17) پێشنیار دەکەن ئەو بڕە پارەی لەبودجەی دەستەی وەبەرهێنان تەرخان کراوە بۆ گەیاندنی پرۆژەی خزمەتگوزاری بۆ یەکەکانی نیشتەجێبوون، لەڕێگای فەرمانگە پەیوەندیدارەکان لە پارێزگاکان جێبەجێ بکرێت. ((ئەم کارە پەیوەندی بە کارەکانی حکومەتەوە هەیە)).

(18) داوا له حكومەت دەكەن ليستی ئەو پرۆژانە چين و لە كوێن كە پێويستە ئاشكرا بكرێن كە لەسەر شيرينی نەوت جێبەجێ كراوەو دەكرێت؟! ((وەڵام بدرێتەوە لەلايەن نوێنەری حكومەت)).

(19) پێشنيار دەكەن بودجەی گشتی لەكاتی خۆيدا بێتە پەرلەمان. ((پەسندە)).

دوانزە

ڕاپۆرتی ليژنەی خزمەتگوزاريەكانی شارەوانی و گواستنەوەو گەياندن و گەشت وگوزار، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراويان ژمارە(76) لە (2012/5/30) ئەم پێشنيارو تێبينيانەی گرتۆتە خۆ:

(1) لە بڕگەی (2)ی مادەی (1) لەياسای بودجەدا ، بڕی داهاتی خەملێنراو بريتيە لە (472) مليار، لە ڕاپۆرتی وەزارەتی دارايی جياوازی هەيە و نوسراوە (450) مليار ، لە فۆرمی خەملاندنی بودجەدا بە بڕی (476) مليار دينار نوسراوە، خەملێنراوی حكومەتی فيدرال بۆ داهاتی هەرێم (6.932) مليار دينارە. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلايەن نوێنەری حكومەت)).

(2) بەپێی ياسای بودجەی ساڵی 2012 ژمارەی فەرمانبەران بريتيە لە (667849) فەرمانبەر، بەڵام بەپێی ڕاپۆرتی وەزارەتی دارايی بريتيە لە (662444) فەرمانبەر، بەم شێوەيە جياوازيان هەيە بە ژمارە (5405) فەرمانبەر. ((وەڵام بدرێتەوە لەلايەن نوێنەری حكومەت)).

(3) پرسيار دەكەن بۆچی ژمارەی فەرمانبەرە خانەنشين كراوەكان كەمناكەنەوە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلايەن نوێنەری حكومەت)).

(4) سەبارەت بە پارەی مدەوەری گشت سلفەکان چەندەو لەکوێیە؟ بۆچی دەستنیشان ناکرێت؟ ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(5) پرسیار دەکەن بەپێی ڕاپۆرتی وەزارەتی دارایی پیترۆدۆلار بۆ پارێزگاکان تەنها (42) ملیار دینار دیاری کراوە، لەکاتێکدا ڕۆژانە (175) هەزار بەرمیل نەوت لە کوردستان دەردەهێنرێت، دەبوایە بڕەکە (74) ملیار دینار بێت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(6) پێشنیار دەکەن بە لابردنی مادەی (13) لە یاساکە ، بەهۆی ئەوەی پێچەوانەی یاسای خانەنشینە. ((لە هۆڵی پەرلەمان یەکلا بکرێتەوە)).

(7) پێشنیار دەکەن بڕگەیەك زیاد بکرێت بە بڕگەی (9) لەمادەی (16) بۆ دیاریکردنی بڕێك پارەی ساڵانە بۆ لیژنەی تاپۆکردنی شارو شارۆچکە بێ تاپۆکان. ((ئەم بابەتە لە بودجەی وەزارەتە پەیوەندیدارەکان چارەسەر دەکرێت)).

(8) پێشنیار دەکەن بە زیاد کردنی مادەیەکی یاسایی وەك ساڵی 2011 تایبەت بە سندوقی پارەی پرۆژە جێبەجێ نەکراوەکان بۆ هەڵگرتنی ئەو بڕە پارەیەی دەمێنێتەوە لە حسابێکی تایبەت بەناوی حسابی جێبەجێ کردنی پرۆژە بەردەوامەکان. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(9) پرسیار دەکەن وەزارەتی شارەوانی داوای بەخشینی نەکردووە، بەڵام وەزارەتی دارایی بڕی (378.799.000) سێ سەدو حەفتاو هەشت ملیارو حەوت سەدو نەوەدو نۆ ملیۆن دیناری بۆ دانراوە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(10) پرسیار دەکەن پارەی تەرخانکراو بۆ حسابی قەرەبووی فەرمانبەران کەمترە لەوەی وەزارەتی شارەوانی داوای کردووە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(11) ڕێنماییەکان‌و دەزگا پەیوەندی دارەکان کێشەو تەگەرەی زۆر دروست دەکەن بۆ بەڵێندەران، کە وادەکات بەڵێندەر پرۆژە وەرنەگرێت، ئەوەش هۆی سەرەکی دواکەوتنی پرۆژەکانە. ((پەسندە)).

(12) کەمی ئەو بودجەی لە حسابی بەخشین دەدرێت بە شارەوانیەکان گرفتێکی گەورەی دروست کردووە لەبەردەم پرۆسەی استملاك کردنی ئەو موڵکانەی کە شارەوانیەکان پێویستیانە. ((پەسندە، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت هەرچەندە بە پێچەوانەی خاڵی (9)یە لەسەرەوە)).

(13) بڕی (12) ملیار بۆ دانانی (پێوەری زیرەکی ئاو) دانراوە، لەکاتێکدا (2) ساڵە ئەم کارەیان لەم کۆمپانیایە وەرگرتۆتەوە کە پرۆژەکەی بۆ دەرچووە، داوا دەکەن پارەکەی بۆ پرۆژەیەکی تر خەرج بکرێت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(14) پرسیار دەکەن بۆچی پرۆژەی سەنتەری تاقیگەی بیناسازی لەهەولێر ماوەی (2) ساڵە لە پرۆژەکانی وەزارتی دارایی‌و ئابووری دادەنرێت، بۆچی وەزارەتی شارەوانی یان ئاوەدان کردنەوە بەم کارە هەڵناستن؟ چونکە ئەمە پێچەوانەی مادەی (34)ە لەیاسای بودجەدا. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(15) پێشنیار دەکەن هەر گۆڕانکاریەك لە پرۆژەکان ڕوو بدات پەرلەمانی لێ ئاگادار بکرێتەوە بە زووترین کات. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(16) سیستەمی پەیڕەوی کراو لەساڵی پار بۆ دامەزراندنی فەرمانبەران ئامانجی خۆی نەپێکاوە، وەزارەتەکان پێیان باشە ئەم کارە بە ڕای ئەوان بێت، داوا دەکەن گرنگی بەوانە بدرێت کە بەشێوەی گرێبەست دامەزراون بۆ دامەزراندن. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(17) پێشنیار دەکەن پێشینەی خانووبەرە بکرێت بە (25) ملیۆن دینار ، لە حسابی بەخشینی وەزەارەتی شارەوانی بدرێت کە پێشتر ئاماژەیان پێ داوە ، چونکە وەزارەتی شارەوانی پێویستیان پێ نیە. ((پەسند نیە، بەلأم وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(18) پێشنیار دەکەن خەرج کردنی پارەی پرۆژەکان ڕاستەوخۆ بدرێت بە وەزارەتی پەیوەندیدار بۆ کەم کردنەوەی ڕۆتین، داوا دەکەن داهاتی وەزارەتی شارەوانی بدرێت بە خۆیان و لە بودجەکەیان دەرنەکرێت، هەروەها کرێی کارەباو ڕوناك کردنەوەی شەقامەکان لە وەزارەتی شارەوانی وەرنەگیرێتو بخرێتە سەر وەزارەتی دارایی. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(19) داوای دیاری کردنی ناوی کۆمپانیای جێبەجێ کار لە پرۆژە بەردەوامەکاندا دەکەن، لەگەڵ دابین کردنی پارەی پێویست بۆ هەڵمەتی تاپۆ کردنی خانووە بێ تۆمارەکان، پێویست ناکات بودجەی دیزاینی پرۆژەی دەستبەکار نەبوو بخرێتە بودجەوە . ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(20) داوا دەکەن ئەو ڕێژەی دیاری کراوە بۆ خەرج کردن لە (12/1) بکرێت بە (10/1) تا پەسند کردنی بودجە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(21) وەزارەتی شارەوانی بە لیژنەی ڕاگەیاندووە کە زیاتر لە (100) بەرامبەر ئەو داهاتەی هەیە کە وەزارەتی دارایی بۆیان دیاری دەکات، ئەمە جێگەی پرسیارە بۆچی وەزارەتی دارایی بەم بڕە کەمە دەخەملێنێت؟ ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(22) پرسیار دەکەن کەوا پرۆژەی فرۆکەخانەی دهۆك وەکو پرۆژەی بەردەوام لەساڵی 2011و 2012 دانراوە، بەڵام نەچۆتە بواری جێبەجێ کردنەوە. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(23) لیژنەی ناوبراو بەپێی ئەو زانیاریانەی لە وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن بەدەستیان کەوتووە بڕی (7) ملیۆن دۆلار بە نوسراوێك لە ئەنجومەنی وەزیران خەرج کرا بۆ فرۆکەخانەی دهۆك، بەڵام تا ئێستا هیچ کارێك ئەنجام نەدراوەو بۆ ساڵی 2012 بڕی (12000) ملیۆن دیناری بۆ دیاری کراوەو لە لیستی پرۆژەکانی وەزارەتی دارایی دانراوە ، ئەمەش پێچەوانەی مادەی (34)ی ساڵی 2011یە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(24) پێشنیار دەکەن دامەزراندن لە وەزارەتی گواستنەوە بە پسپۆڕی تایبەت بێت. ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(25) وەزارەتی گواستەوەو گەیاندن داوای هیچ بڕە پارەیەکی نەکردووە بۆ حسابی بەخشین، لە کاتێکدا دەسەڵاتی خەرج کردن لای وەزارەت نیە ، کەچی وەزارەتی دارایی بڕی (94506) ملیۆن دیناری بۆ داناوە . ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(26) پرسیار دەکەن کە داهاتی ئەم وەزارەتە بە دروستی دیار نیە، بۆ نمونە داهاتی فرۆکەخانەکان لە هەولێرو سلێمانی، داهاتی وەزارەت لە کۆمپانیاکانی وەزارەت وەکو (ئینتەرنێتو تەلەفۆنو فایبەر ئۆپتیكو کرێی گەراجەکانو فرۆشتنی هێڵەکانی گواستنەوە......هتد) ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(27) لەهەمان كاتدا وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن بە لیژنەكەی ڕاگەیاندووە كە بڕی داهاتی خەملێنراویان لەوە زیاترە كە وەزارەتی دارایی دەستنیشانی دەكات. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(28) لیژنە پرسیار دەكات كە بۆچی وەزارەتی ناوبراو بێ ئاگایە لە پرۆژەكانو بەشە بودجەكانیان كە دەدرێتە فرۆكە خانەكانی هەولێرو سلێمانی، بەپێی ووتەی وەزارەتی ناوبراو ئەم دوو فرۆكە خانەیە تا ئێستا سەر بە وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن نین، هەرچەندە بەپێی یاسا دەبوایە سەر بە وەزارەتی گواستنەوەو گەیاندن بوونایە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حكومەت)).

(29) لیژنەی ناوبراو ئەم پێشنیارانەی دەخاتە ڕوو:

ئاڵوگۆڕ لە پرۆژەكان بكرێت بەتایبەتی وەزارەت داوا دەكات یەكێك لە پرۆژەكانی فرۆكەخانەی سلێمانی لابدرێت بۆ (2) پرۆژەی تر بەم شێوەی خوارەوە:

- پرۆژەی بەستنەوەی نوسینگەكانی پۆستە بەیەكتریەوە.
- دانانی بەدالەو تۆڕی نویێ بۆ (بازیان، هەلەبجەی شەهید، عەربەت، پیرەمەگروون، شۆڕش، تەكیە، پێباز، دەربەندیخان، كەلار، ڕزگاری، سەرقەڵا، زەڕایین). ((ڕای حكومەت وەربگیرێت)).

سیانزە

ڕاپۆرتی لیژنەی پیشەسازی ووزەو سەرچاوە سروشتیەكان، دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بە نوسراویان ژمارە(11) لە (2012/5/29) ئەم پێشنیارو تێبینیانەی گرتۆتە خۆ:

(1) ڕێژەی بودجەی تەرخانکراو بۆ وەزارەتی کارەبا لە بودجەی وەبەرهێنان بریتیە لە (2.28٪) ، و ڕێژەی بودجەی وەگەرخستنی وەزارەتی ناوبراو لە بودجەی گشتی بریتیە لە (5.66٪) کە بەڕێژەیەکی کەمی ئەژمار دەکەن بەرامبەر بە فراوانی داخوازیەکان لەسەر کارەبا. ((پەسندە، وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(2) لە کۆی (191) پرۆژە لەساڵی 2011، (118) پرۆژە هیچ پارەیەکی بۆ خەرج نەکراوە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(3) دەربارەی بودجەی وەزارەتی بازرگانیو پیشەسازی ئەم خالأنە دەخەنە ڕوو:

أ- ڕێژەی تەرخانکراو بۆ وەبەرهێنان بریتیە لە (0.16٪)، ڕێژەکەی زۆر کەمە، ڕێژەی بودجەی وەگەرخستنی وەزارەتی ناوبراو لە کۆی گشتی بودجە بریتیە لە (0.070٪). ((بیٚ کۆمێنت)).

ب- (150) پلە بۆ دامەزراندن تەرخان کراوە بۆ وەزارەتی پیشەسازی ، بەلأم وەزارەت پێویستی بەم ژمارەیە نیە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

ت- (12) پرۆژە لەلایەن وەزارەتەوە پێشکەش کراوە ، بەلأم ڕەزامەندی تەنها لەسەر (5) پرۆژە دراوە. ((بیٚ کۆمێنت)).

پ- بڕی داهاتی خەملێنراو بۆ ساڵی 2012 وەزارەتی ناوبراو بە ڕێژەیەکی کەم تەرخان کراوە ، لەکاتێکدا بڕێکی زۆر لە فرۆشتنی چیمەنتۆ هەیە لە کارگەی تاسلوجە کە ڕاستەوخۆ بۆ وەزارەتی دارایی دەمێنێتەوە. ((وەلأم بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) دەربارەی بودجەی وەزارەتی سامانە سروشتیەکان :

أ- ڕێژەی بودجەی تەرخانکراو بۆ وەبەرهێنان بۆ ئەو وەزارەتە بریتیە لە (77٪). ((بیٚ کۆمێنت، ڕوونکردنەوەی پێویستە)).

ب- ڕێـژەی بودجـەی بەکاربـەر بریتیـە لـە (4.79٪) لـە کـۆی گشـتی. ((بـێ کۆمێنـت، ڕوونکردنەوەی پێویستە)).

ت- (70) پلەی وەزیفی بۆ وەزارەتی ناوبراو تەرخان کراوە، بەڵام پێویستیان پێ نیە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

پ- داهاتی ئەم وەزارەتە بریتیە لە (3697) ملیۆن دینار ، کە تەنها بریتیە لە داهاتی (ڕەسمو باج). ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(5) پێشنیارەکانی لیژنە:

أ- پێشـنیار دەکـەن ریزبەنـدی پرۆژەکـان لـە دەسـەڵاتی وەزارەتـی پەیوەندیـدار بێـت. ((پەسندە بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پلاندانان)).

ب- پێشـنیار دەکـەن بـە جێبـەجێ کردنـی پـرۆژەی پێـوەری زیـرەك بـۆ کـۆنترۆڵ کردنـی بەهەدەرنەدان لە ووزەی کارەباو داهاتەکەی. ((پەسندە)).

ت- گواسـتنەوە نـەکرێت لـە بودجـەی وەبـەرهێنانی ئـەم پرۆژانـەی تـەواو نـابن بـەهۆی دواکەوتنی بودجەوە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

پ- وەزارەتی دارایی ئاسانکاری بکاتو ڕۆتین کەم بکاتەوە لەکاتی خەرجکردنی پارەی پرۆژەکان. ((پەسندەو داواکاری هەموو لایەکە)).

ج- دەبێت ڕێنمایی وەزارەتی دارایی و بانکەکان ڕێك بخرێت سەبارەت بە قەرزی پیشەسازی. ((پەسندە)).

چواردە

ڕاپۆرتی لیژنەی مافی مرۆڤ دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بەنوسراویان ژمارە(19) لە (2012/5/30) ئەم تێبینی و پێشنیارانە دەخەنە ڕوو:.

(1) ئەم پرسیارە دەخەنە ڕوو، ساڵ بەساڵ بڕی کورتهێنان زیاد دەکات ئایا ئەم کورتهێنانە بە پلانە یان بە فعلیە، پلانی هەردوو وەزارەتی دارایی و پلاندانان چییە بۆ پڕکردنەوەی کورتهێنان؟ ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(2) داوا دەکەن بڕی بودجەی پرۆسەی تواناسازی دیاری بکرێت بۆ ساڵی 2012 . ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(3) داوا دەکەن کە بڕی گوژمەی پێشینەکانی (خانوبەرە، هاوسەرگیری، کشتوکاڵ، پیشەسازی، گەشتوگوزار) لە یاسای بودجەدا تەرخان بکرێت. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) داوا دەکەن بە زیادکردنی دەستەواژەی دۆزینەوەی دەرفەتی کار بۆ گەنجان بۆ بڕگەی (5)ی ماددەی (16). ((بێ کۆمێت)).

(5) لیژنە داوای ڕوونکردنەوەی پێویست دەکات سەبارەت بە بڕی ئەو(49) ملیار دینارەی کە ساڵی پار پەسندکرا بۆ دروستکردنی یەکەی نیشتەجێبوون بۆ هاوولاتی کەم دەرامەت، داوا دەکەن بەتەرخانکردنی گوژمە بۆ جێبەجێ کردنی یاسای ژمارە(7) ساڵی (2008) . ((پەسندە ، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(6) بەپێی ڕاسپاردەکانی یاسای بودجەی ساڵی 2011 وا بڕیاربوو کە چوار مانگ جارێك وەزارەتی پلاندانان ڕاپۆرتێك پێشکەش بە پەرلەمان بکات دەربارەی جێبەجێکردنی پرۆژەکان، ئایا وەزارەتی ناوبراو بەم کارە هەستاوە؟ ((پەسندە ، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(7) پرسیار دەکەن بڕی ئەو پارەی کە بەرێژەی (10٪) لە مووچەی پلە تایبەتەکان دەبڕدرێ بۆ سندوقی شەهیدان لە چی خەرجکراوە، چۆن شەهیدان لێی سوودمەند بوون؟ ((پەسندە ، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(8) پێشنیار دەکەن پێشینەکانی خانوبەرە بۆ گوندنیشینان زیادبکرێت بۆ (25) ملیون دینار بۆ زیاتر ئاوەدانکردنەوە. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت وە پێشتر ئاماژەی پێدراوە لە ڕاپۆرتەکەدا)).

(9) پێشنیار دەکەن خاوەن زەوی (100)م سوودمەند بێت لە پێشینەی خانوبەرە بۆ کەمکردنەوەی کێشەی نیشتەجێبوون. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(10) داوا دەکەن دامەزراندن پێویستە بەشێوەیەکی دیراسەت کردن بێت لەسەر بنەمای پلان و پێویستی دابنرێت. ((پەسندە، بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(11) داوای ڕوونکردنەوە دەکەن لە کێشەو گرفتی پێك نەهێنانی دەستەی سەربەخۆ لە مافەکانی مرۆڤ لە دەست نیشانکردنی سەرۆکی دەستەو پەیکەری دەستە ، کە لە دوو ساڵی رابردوو یاساکەی پەسندکراوو بودجەکەش بەناوی دەستەی مافی مرۆڤە ، بۆ ئەوەی چالاکی ئەوتۆیان هەبێت، بە پێی برگەی(2) یاساکە دەستەکە بەستراوە بە پەرلەمانەوە، بەڵام لە ئێستادا لەژێر سەرپەرشتی وەزارەتی داد دایەو داوای(20) پلەی دامەزراندنیان کردووە بۆساڵی 2012، لە کاتێکدا کە فەرمانبەرانی بێ کارن. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(12) لیژنە بۆیان دەرکەوتووە بڕی ئەو (10) ملیار دینارەی لە بودجەی ساڵی 2011دا تەرخانکراوە بۆ ئاوارەکانی کوردستان کە لە ئێران گەڕاونەتەوە، بە میکانیزمێکی ڕوون خەرج نەکراوە، دەبێت ئەم بابەتە لەلایەن وەزارەتی داراییەوە ڕوو بکرێتەوە. ((پەسندە)).

(13) داوا دەکەن هەروەکو ساڵانی ڕابردوو کە بڕی(100) ملیون دۆلار تەرخانکرابوو بۆ هەڵمەتی تواناسازی، لەساڵی 2012 بەهەمان میکانیزم گوژمەی تەرخانکراوی بۆ دیاری بکرێت‌و چۆنیەتی خەرجکردن‌و دابەشکردنەوەی بێتەوە بەردەست پەرلەمانی کوردستان. ((پەسندە، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت هەرچەندە ئەم بڕە پارەیە دیاریکراوە)).

(14) داوا دەکەن کە ئاوارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە کەمپەکانی هەرێمی کوردستان سوودمەند بن لەچوارچێوەی تۆڕی پاراستنی کۆمەلایەتی سەر بە وەزارەتی کاروکاروباری کۆمەلایەتی. ((بێ کۆمێنت ، وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

پانزە

ڕاپۆرتی لیژنەی ناوخۆو ئاسایش دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بەنوسراویان ژمارە(40) لە (2012/5/30) ئەم تێبینیی و پێشنیارانە دەخەنە روو:.

(1) تـەرخانکردنی بودجەیـەك بـۆ ئیـدارەی ڕاپـەرین بـەهۆی ئـەوەی بـوە بـە ئیـدارەی سەربەخۆ. ((پەسندە))

(2) میلاکی وەزارەتی ناوخۆ کەم کراوەتەوە لە (6557) پلە بۆ (2700) پلە.

((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(3) (45) وێستگەی کارەبا بیٚ پاسەوانە. ((پەیوەندی بە بودجەوە نیە، وەڵام بدرێتـەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(4) (100) باڵەخانـەیان پێویسـتە ، بـەڵام بڕێکـی کـەمیان بـۆ تـەرخان کـراوە لـە پـڕۆژە پێشنیارەکاندا. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(5) داوای بودجەیـەك دەکـەن بـۆ نوسـینگەی کـۆچ و کۆچبەران. ((پەسـندە، بکرێـت بـە پێشنیار)).

(6) دەزگای ئاساییش داوای زیـادکردنی میلاك دەکەن لـە (300) پلـە بـۆ (1000) پلـە . ((پەسندە، بکرێت بە پێشنیارو وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(7) دەزگای ئاسایش داوای زیادکردنی بودجەکەیان دەکەن.

((بکریٚ بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(8) لیژنـەی نـاوخۆی پەرلـەمان پاڵپشـتی ئـەو بودجـە نوێیـە دەکـات کـە لەلایـەن وەزارەتـی داراییەوە بۆیان تەرخان کراوە. ((پەسندە)).

شانزە

راپۆرتی لیژنەی بەرگری لە مافی ئافرەت دەربارەی بودجەی ساڵی 2012 بەنوسراویان ژمارە(28) لە (2012/5/30) ئەم تێبینی و پێشنیارانە دەخەنە روو:.

(1) پێشـنیار دەکـەن بـە پێکهێنـانی سـندوقێك لـە وەزارەتـی کـار بـۆ ئـەو ژنانـەی جیـا بوونەتەوە لە هاوسەرەکانیان. ((یەکلایی بکرێت لە هۆڵی پەرلەمان)).

(2) تەرخانکردنی بودجەیەکی گونجاو بۆ ئەنجومەنی باڵای خانمان.

((نوێنەری حکومەت وەڵامبداتەوە)).

(3) بودجەیـەك تـەرخان بکرێـت بـۆ بەڕێوەبەرایـەتی گشـتی بەدواچوونی توندوتیـژی لـە وەزارەتی ناوخۆ. ((پەسندە)).

(4) دانانی بودجەیەکی تایبەت لە بودجەی وەبەرهێنان لە وەزارەتی کار بۆ دروستکردنی لانەی پاراستنی قوربانیانی توندوتیژی لە شارەکانی هەرێم (دهۆك، هەولێر ، سلێمانی).

((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(5) داوا دەکەن هاوسەنگی هەبێت لە دامەزراندنی ڕەگەزی نێرو مێ لە دامەزراندن.

((پەسندە)).

(6) داواکارن بڕێك لە بودجەی ساڵی 2012ی تەرخانکراوی ئەنجومەنی وەزیران دیاری بکرێت بۆ ئەنجومەنی بالآی خانمان بۆ هاوکاری کردنی پرۆژەی (هاوکاری بێ هاوسەران). ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت))

حەڤدە

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری یاسایی دەربارەی بودجەی ساڵی 2012، بەنوسراویان ژمارە (71) لە (2012/5/27) ئەم تێبینی و پێنیارانەی خوارەوەیان هەیە:

یەکەم/ دەربارەی بودجەکە بە شێوەیەکی گشتی ئەم پێشنیارانەی خوارەوەیان هەیە:

(1) پێویستە حکومەت پابەندی مادەی (79) بێت لە پەیرەوی ناوخۆی پەرلەمان بە ناردنی بودجەی سالآنە لە سەرەتای مانگی تشرینی یەکەم، پێش کۆتایی ساڵی دارایی.

((پەسندە)).

(2) پێویستە بەپێی یاسای (الادارة المالية و الدين العام) ژمارە (95) ساڵی (2004) حساباتی کۆتایی ساڵی دارایی تاکو (2012/4/15) ئامادە کرابێت . ((پەسندە)).

(3) بەپێی یاسای دیوانی چاودێری دارایی ژمارە (2) ساڵی (2008) پێویستە ڕاپۆرتەکانی پێشکەش بە پەرلەمان بکرێت بۆ گفتووگۆ بەمەبەستی چاودێری کردنی دارایی.(پەسندە)

(4) لیژنە پێشنیار دەکات کە نابێت پێشنیاری (زیادەی تێچوو) بکرێت و (کەمکردنەوەی داهات) بکرێت لە بودجەی گشتی بەبێ بوونی ئامرازی بەدەستهێنانی و دەکرێت وەزارەتی دارایی گواستنەوە (مناقلة) بکات لە بەش و ئاستەکان (الاقسام والمستويات) بەپێی مادەی (83) لەپەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان. ((پەسندە)).

(5) زیادکردنی ئەو ڕێژانەی کە دیاری کراوە لە مادەی (23/ ثانياً) لە یاسای بودجەی فیدرالی ساڵی 2012 ، دەربارەی هەناردەی نەوتی خاو لە شەش مانگی یەکەمی ئەم ساڵدا لە پشکی هەرێم دوای داپۆشینی (کورتهێنان)و لابردنی تێچووەکانی (سیادەو حاکمە) ئەگەر هەبێت. ((پەسندە)).

(6) نابێت بڕی (پەرەپێدانی پارێزگاکان) بخرێتە چوارچێوەی بودجەی گشتی هەرێم . ((بۆ گفتووگۆی ناو پەرلەمان)).

(7) جەخت دەکەینەوە لەسەر دامەزراندنی (سندوقی کوردستان بۆ داهاتە نەوتیەکان) بەپێی مادەی (15) لە یاسای نەوت و غازی هەرێمی کوردستان/ عیراق ژمارە (22) لەساڵی (2007) . ((پەسندە)).

(8) نابێت گواستنەوە بکرێت لەبڕی بودجەی پەرەپێدانی پارێزگاکان لەنێوان پارێزگاکاندا. ((پەسندەو کار پێکراوە)).

(9) لیژنە پێشنیاری دابینکردنی بڕی بودجە دەکات بۆ دروست کردنی بینای دادگاکان و پێکهێنانی دادگا ئیداریەکان بەپێی مادەی (12) لە یاسای ئەنجومەنی شوڕای هەرێمی کوردستان ژمارە (14) ساڵی (2008).   ((بکرێت بە پێشنیار بۆ حکومەت)).

(10) دابینکردنی هاوسەنگی و یەکسانی لەپێدانی دەرماڵەی کارمەندان لە هەرێم، بۆ نمونە لە وەزارەتی داد دەرماڵەی (50٪) تەنها (الاشراف العدلي و الادعاء العام) دەگرێتەوە. ((پەسندە)).

(11) تاکو ئێستا حکومەتی هەرێم پابەندی جێبەجێ کردنی ماددەی (30) لەیاسای بودجەی هەرێم ژمارە (6) ساڵی (2011) نەبووە بۆ جێبەجێ کردنی یەکسانی لەنێوان (مووچەو دەرماڵە)ی هەرێم لەگەڵ حکومەتی فیدرال بۆ نمونە (المحققيين العدليين). ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(12) پێویستی جێبەجێ کردنی بڕگەی (4) لەمادەی (دووەم) لە یاسای وەزارەتی پلاندانان ژمارە (7) ساڵی (2006) بۆ دەست نیشانکردنی ڕێزبەندی پرۆژەکان لەلایەن وەزارەتی پەیوەندیدار بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی پلاندانان.   ((پەسندە)).

(13) پەلەکردن لە پێکهێنانی ئەنجومەنی ڕاژەی گشتی بەپێی یاسای ژمارە (7)ی ساڵی 2011. ((پەسندە)).

(14) لیژنە تێبینی کردووە هەندی لەو ڕێنماییانەی لەلایەن وەزارەتی دارایی هەرێمەوە دەردەچێ پێچەوانەی یاساکانەو ئەو ڕێنماییانە دەبێتە هۆی ئالۆزی لە جێبەجێکردن و زیادبوونی ڕۆتین، بۆ نمونە لە یاساکانی پێشینەی هاوسەرگیری و نیشتەجێ بوون. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

(15) پێشـــنیار دەکـــەن بـــە پێکهێنـــانی (ســـندوقی نیشـــتەجێ بـــوون)و ســـاڵانە بـــڕی تەرخانکراوی بۆ دابین بکرێ) بەپێی یاسای ژمارە (16)ی ساڵی 2011ی هەموارکراو.

((لە بودجەی ساڵی 2012 پارەی بۆ تەرخانکراوە)).

(16) داوای لابردنـی تـەرخانکراو بـۆ حسـابی (سـوودە کۆمەڵایەتیـەکان) دەکـەن لەگـەڵ گواستنەوەی بۆ بودجەی پرۆژەکان. ((وەڵام بدرێتەوە لەلایەن نوێنەری حکومەت)).

دووەم/ دەرباری پرۆژە یاساکە، ئەم تێبینی و پێشنیارانە دەخەنە ڕوو:

(1) دیباجەکە لە سەرۆکایەتی هەرێم بگۆڕێت بۆ (سەرۆکایەتی پەرلەمان) پەیڕەوکراو لە دەرکردنی یاسا.

(2) دەربارەی (ماددەی یەکەم) ، بەزۆرینەی دەنگی ئەندامانی لیژنەی یاسایی پەسندە.

(3) دەربارەی (ماددەی دووەم)، سەبارەت بە (اولاً/ج) لە مادەکە ، لیژنەکە پێشنیار دەکات بە زیادکردنی ئەم رستەیە: (ويتم الصرف بطريقة التمويل و يخول رئيس مجلس القضاء صلاحية الصرف مباشرةً ضمن الاعتمادات المخصصة لمجلس القضاء). ((پەسندەو کار پێکراوە)).

(4) دەربـارەی (مـاددەی سـێیەم)، پێشـنیار دەکـەن ووشـەی (تتـولى وزارة الماليـة .....) بگۆڕێت بۆ (على وزارة المالية.....). ((پەسندە)).

(5) دەربارەی (ماددەی چوارەم)، لیژنە پپێشنیار دەکات ئەم ماددە یاساییە ببێت بە دوو بڕگە (اولاً) و (ثانیـاً) ، پێشـینەکەی ماددەکـە بڕگـە (اولاً) دابنرێـت بـۆی وە بـەدەرەکان بڕگەی (ثانياً) بۆی دابنرێت. ((پەسندە)).

(6) دەربارەی (ماددەی پێنجەم)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(7) دەربارەی (ماددەی شەشەم)، لیژنەی یاسایی دوو ڕای هەیە:

ڕای یەکەم: بەزۆرینەی ڕا ماددەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە.

ڕای دووەم: دەقی ماددەکە بگۆڕێت وەکو لە کۆنووسەکەدا هاتووە.

((ئـەم بابەتــە لــە هــۆڵی پەرلــەمان یــەکلایی بکرێتــەوە دوای وەرگــرتنی ڕای نوێنــەری حکومەت)).

(8) دەربارەی (ماددەی حەوت)، پێشنیاری زیادکردنی ووشەی (واحد) دەکەن بۆ (القضاء الواحد). ((پەسندە)).

(9) دەربارەی (ماددەی هەشت)، لیژنەی یاسایی دوو ڕا دەخاتە ڕوو:

ڕای یەکەم: بەزۆرینەی ڕا ماددەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە.

ڕای دووەم: ماددەکە لابرێ.

ڕای لیژنەی دارایی((ماددەکە بمێنێتەوە)).

(10) دەربارەی (ماددەی نۆ)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(11) دەربارەی (ماددەی دە)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکات بە لابردنـی ڕسـتەی (عدا المكافئات الممنوحة للعاملين في المشاريع الاستثمارية من نسبة المتابعة و الاشراف).

((پەسند نیە ، بۆ گفتووگۆی ناو پەرلەمان)).

(12) دەربـــارەی (مـــاددەی یـــانزە)، لیژنـــەی یاســـایی ئـــەم پێشـــنیارانە دەکـــات:

- دەربـارەی (ثانیـاً)، پێشـنیار دەکـەن دەسـتەواژەی کۆتـایی بـەم شـێوەیە بێـت: (لحين دخول قانون مجلس الخدمة العامة رقم (7) لسنة (2011) حيز تنفيذ). ((پەسندە)).

- دەربارەی (ثالثاً)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکات ئەم رستەیە زیاد بکرێت: (على ان تكـون اَليـة الـتعين و شـروطها موحـدة و معلنـة في وقـت واحـد) بـۆ دوای دەسـتەواژەی (الصحف المحلية). ((پەسندە)).

- دەربـارەی بڕگـەی (خامسـاً): لیژنـەی یاسـایی پێشـنیار دەکـات تێکـەڵ بکرێـت لەگـەڵ ماددەی (بیست)و بەم شێوەی خوارەوە داڕێژرێتەوە:

(لا يجوز التعاقد للعمل في دوائر الاقليم الا بموافقة وزارة المالية والاقتصاد و تعطى الاولوية في التعين للعقود النافذة).

((يەكلایی بكرێتەوە لە هۆڵی پەرلەمان)).

(13) دەربارەی (ماددەی دوانزە)، وەكو خۆی بمێنیتەوە. ((پەسندە)).

(14) دەربارەی (ماددەی سایانزە)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەكات پوچەڵ بكرێتەوە.

((پەسند نیە بەهۆی ئەوەی ڕای جیاواز هەیە ، یەكلابكرێتەوە لەهۆڵی پەرلەمان)).

(15) دەربارەی (ماددەی چواردە)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەكات بڕی تەرخانكراو دیاری بكرێ بەم شێوەیەی خوارەوە:-

أولاَ: يحدد مبلغ قدره ( ) دينار لتنفيذ مشروع تنمية وتطوير قدرات....هتد.((پەسندە)).

ثانياً: منح قرض قدره ( ) دينار لغير المشمولين باحكام الفقرة (أولاً) اعلاه. (پەسندەو پێشتر پێشنیاركراوە).

(16) دەربارەی (ماددەی پانزە)، لیژنەی یاسایی دوو ڕای هەیە:

ڕای یەكەم: بەزۆرینە پشتگیری لە ماددەكە دەكەن.

ڕای دووەم: لابردنی پڕۆژەكانی ڕێكخراوە ناحكومیەكان لە مادەكە.

((پشتگیری لە مادەكە دەكەین وەكو خۆی)).

(17) دەربارەی (ماددەی شانزە)، لیژنەی یاسایی ئەم پێشنیارانەی خوارەوەی هەیە:

أ- دەربارەی بڕگەی (5) بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە:

((الاستمرار في صندوق دعم المشاريع الصغيرة وفق قانون صندوق دعم المشاريع الصغيرة للشباب رقم (2) لسنة (2011). ((پەسندە)).

ب- دەربارەی بڕگەی (6) پێشنیاری دیاریکردنی بڕی پێشینەی هاوسەرگیری دەکەن ساڵانە بەم شێوەیەی خوارەوە:

(منح سلفة زواج البالغة ( ) ملايين دينار، ويعفى اولاد الشهداء والمؤنفلين من استردادها).

((پەسندەو یەکلا بکرێتەوە لە هۆڵی پەرلەمان لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

ج- دەربارەی بڕگەی (8)، لیژنەی یاسایی پێشنیاری زیادکردنی (صندوق الاسکان) دەکەن وە داڕشتنەوەی بەم شێوەیەی خوارەوە:

((الاستمرار في دعم هيئة الاستثمار وصندوق الاسكان في وزارة الاعمار والاسكان لديمومة بناء الوحدات السكنية للمواطنين من ذوي دخل المحدود مع اعطاء الاولوية للمشاريع السكنية المشمولة في النواحي والقرى). ((پەسندە)).

د- لیژنەی یاسایی پێشنیاری زیادکردنی بڕگەیەك دەکات بە زنجیرەی (9) بۆ ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوە:

9- تخصيص مبلغ قدره ( )دينار لمساعدة من التجأ في حينه الى ايران وتركيا وعاد او يروم العودة الى اقليم كوردستان و لم يتم تعويضهم سابقاً.

((پەسندە)).

(18) دەربارەی (ماددەی حەڤدە)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(19) دەربارەی (ماددەی هەژدە)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکات بە لابردنی بڕگەکانی (أ، د، ه) لە (ثانیاً).

((یەکلا بکرێتەوە لە هۆڵی پەرلەمان لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

(20) دەربارەی (ماددەی نۆزدە)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکات بە لابردنی ماددەکە.

((وەکو خۆی بمێنێتەوە)).

(21) دەربارەی (ماددەی بیست)، لیژنەی یاسایی پێشنیاری کردووە ئەم ماددەیە لابرێ‌و تێکەڵ بکرێت لەگەڵ بڕگەی (5) لەماددەی (11). ((ماددەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە)).

(22) دەربارەی (ماددەی بیست‌و یەك)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(23) دەربارەی (ماددەی بیست‌و دوو)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(24) دەربارەی (ماددەی بیست‌و سێ)، لیژنەی یاسایی دوو ڕای هەیە:

- **وەکو خۆی بمێنێتەوە.**
- **لابردنی ماددەکە.**

((وەکو خۆی بمێنێتەوە)).

(25) دەربارەی (ماددەی بیست‌و چوار)، لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکات بە گۆڕینی ووشەی (المستفيدة) بۆ (المعنية). ((پەسندە)).

(26) دەربارەی (ماددەی بیست‌و پێنج)، لیژنەی یاسایی دوو ڕای هەیە:

ڕای یەکەم: پشتگیری لە ماددەکە دەکات دوای دانانی ڕیزبەندی بۆ ماددەکە، بەمەرجێك پێشەکی ماددەکە ببێت بە (اولاً) دواتر (اولاً و ثانياً) لە ماددەکە ببێت بە (ثانياً و ثالثاً).

ڕای دووەم: لابردنی ماددەکە. ڕای لیژنەی دارایی ((مانەوەی مادەکە بە ڕیزبەندی نوێوە)).

(27) دەربارەی (ماددەی بیست‌و شەش)، لیژنەی یاسایی دوو ڕای هەیە:

ڕای یەکەم: لابردنی ماددەکە.

ڕای دووەم: مانەوەی ماددەکە.

((یەکلاکردنەوەی لە هۆڵی پەرلەمان)).

(28) دەربارەی (ماددەی بیست‌و حەوت)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(29) دەربارەی (ماددەی بیست‌و هەشت)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(30) دەربارەی (ماددەی بیست‌و نۆ)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(31) دەربارەی (ماددەی سی)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(32) دەربارەی (ماددەی سی‌ویەک)، لیژنەی یاسایی پێشنیاری سەرلەنوێ داڕشتنەوەی دەکات بەم شێوەی خوارەوە:

(لا يعمل بأي نص يتعارض مع أحكام هذا القانون).

((مادەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە))

(33) دەربارەی (ماددەی سی‌ودوو)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(34) دەربارەی (ماددەی سی‌وسێ)، وەکو خۆی بمێنێتەوە. ((پەسندە)).

(35) لیژنەی یاسایی پێشنیار دەکەن بە زیادکردنی (ماددەیەك) بۆ سەر پرۆژە یاساکە بەم شێوەی خوارەوە:

مادة مضافة: (إلغاء جميع تخصيصات المنافع الاجتماعية للوزارات والجهات غير المرتبطة بالوزارة باستثناء وزارة العمل و الشؤون الاجتماعية، واضافتها الى المشاريع الاستثمارية).

((پەسند نیە ، یەکلا بکرێتەوە لە هۆڵی پەرلەمان لەگەڵ نوێنەری حکومەت)).

(36) لەهەمان کاتدا ڕایەك هەیە لە لیژنەی یاسایی کە داوای لابردنی تەرخانکراوەکانی (سوودەکانی کۆمەلأیەتیو بەخشینو باربۆ) لەهەرسێ سەرۆکایەتیەکانو وەزارەتەکانو لایەنەکانی پەیوەندی نەبوو بە وەزارەتەوە، بەدەر لە وەزارەتی کارو کاروباری کۆمەلأیەتی کە ڕێژەکەی (19.6٪)ی کۆی بودجەی گشتیە، دواتر زیاد بکرێ بۆ پرۆژە وەبەرهێنەرەکان.

((یەکلا بکرێتەوە لە هۆلی پەرلەمان لەگەلٚ نوێنەری حکومەت)).